

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—No. 645.

CHICAGO, ILL., dne 22. januarja (January 22), 1920.

LETO—VOL. XV.

Upravišтво (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone, Lawndale 2407

NARODNA VPRAŠANJA V EVROPI.

Med raznimi vzroki svetovne vojne so igrala tudi narodna nasprotja, izvirajoča iz kompliciranosti narodne naselitve in nesposobnosti vlad, da bi rešile s tem spojena vprašanja, znatno vlogo. Ker so ti spori ovirali tudi meščanske in kapitalistične interese, je bilo pričakovati, da bodo po končani vojni odločujoči faktorji skušali urediti razmere tako, da se vsaj nacionalna nasprotja kolikor mogoče odstranijo in iz nadaljnjega razvojnega procesa izloči vrsta bojev, od katerih ni imel nihče dobička razun nekoliko profesionalnih hujskačev in ki niso pospeševala napredka v nobenem oziru. Boj kot načelo je v življenju neizogiben in je v mnogih slučajih lahko zelo koristen. Neštete velike pridobitve človeštva so plodovi bojev, in zlasti za kulturne napredek imajo veliko ceno. Tudi tekma med narodi ima lahko dobre posledice. Toda nacionalno politični boji, kakršni so bili doma v Evropi, niso prinašali nobenega kulturnega dobička in nobene koristi sploh, temveč so le ovirali normalni gospodarski, politični, socialni in kulturni razvoj. Zgled vseh zgledov je v tem oziru dajala stara Avstrija, ki je imela čudovite pogoje za mogočen napredek, a je ostala reakcionarna in v vsakem oziru zaostala država, v kateri se ni nihče dobro počutil, od katere bi se bil vsakdo najrajši čim prej ločil. In medtem, ko je bila Avstrija pekel za domače prebivalstvo, je bila večna grožnja evropskemu miru, ki ga je naposled tudi res s pomočjo kajzerske Nemčije skalila — sebi v pogubo.

Državniki, katerim je bila poverjena preureditev Evrope, niso bili tako dalekovidni, da bi bili spoznali svojo nalogo vsaj v nacionalnem oziru. Od njih, zastopnikov starih idej, reprezentantov doslej obstoječih socialnih sistemov, se ni moglo pričakovati, da se bodo lotili socialne preureditve Evrope na temeljih, ki jih kaže nova doba. Toda narodno vprašanje je mučilo tudi kapitalistične in polkapitalistične države in zato bi se bilo smelo upati, da se polotijo vsaj tega problema z največjo resnostjo. Res je sicer, da se ne bi mogel na podlagi sedanjih državnih načel idealno rešiti. Tu pa tam biv vsakemu slučaju ostale manjšine, ki bi bile prisiljene živeti v tujenarodni državi. Toda vsaj tisti veliki problemi, ki so izzivali večne spore, bi se bili lahko odpravili, preostalim manjšinam pa bi se narodno življenje lahko garantiralo z zavarovanjem primerne avtonomije.

Niti to upanje se ni izpolnilo in že danes se kažejo na vseh koncih in krajih narodna nasprotja, ki ogrožajo mir in pokojen razvoj.

Na razvalinah bivše Avstrije se je ustanovila vrsta novih držav, ki so podedovale po njej mnogo vsakovrstne bede. Nekatere so podedovale tudi narodnostne kalamitete. Med njimi je češko slovaška republika, kateri se godi v mnogih pogledih bolje, kakor drugim dedičem Avstrije, ki pa ima med vsemi tovarišicami največ sitnosti z narodnostnim vprašanjem. Češkoslovaška republika ni narodno enotna država. Na njenem teritoriju žive Čehi kot večina, spojeni s Slovaki, ki so jim prav tako sorodni kakor Jugoslovani med sabo. Če bi bilo v državi le to dvoje plemen, bi ne bilo v narodnem oziru menda nobenih resnih težav. Da so v začetku tupatam nesporazumi tudi med Čehi in Slovaki, ne pomeni mnogo, ker so to le porodne bolečine nove države in morajo odpasti, čim se konsolidirajo razmere in se oba plemena bolje seznanita, kot je bilo mogoče v dobi stroge politične ločitve.

Toda v češkoslovaški republiki žive tudi Rusini, Madjari in — Nemci. Prvi so želeli pridružitve, ali število tujerodnih elementov vendar pomnožujejo. Kako se bodo zadržavali Madjari, je doslej še odprto vprašanje. Kar se tiče Nemcev, je pa povsem gotovo, da bodo državi prizadeli mnogo skrbi. Tudi če ima republika najboljšo voljo, da ustreže njih opravičenim željam, ne bo mogla izpolniti vseh njih aspiracij, in že danes se jasno spoznava cela vrsta resnih težav. Že iz postopanja nemške socialne demokracije na Češkem je to spoznati. Niti ta stranka ni zadovoljna, da so ti kraji na Češkem, kjer je večina Nemcev, spojeni s češkoslovaško republiko in takoj po velikem polomu Avstrije so ustanovili v Libercu posebno vladu za takozvani "Deutschböhmen", hoteči pridružiti to pokrajino nemški Avstriji.

Na zadnjem zboru avstrijske socialne demokracije na Dunaju je bil navzoč sodrug Seliger kot zastopnik nemške socialne demokracije na Češkem in pozdravil zbor z govorom, v katerem je dejal:

"Če nas je nasilstvo raztrgalo, vemo, da ne more imeti nasilstvo nobene trajne vrednosti in da bo kljub temu svojega dne triumfiralo resnično mednarodno mirovno delo proletariata. Mirovno delo proletariata, ki privede zopet obe naši stranki skupaj, ki nas zopet združi v enem

očetovskem domu, iz katerega je nas sudetske Nemce moč Pariza izgnala . . . Veliki cilj, ki smo si ga postavili, je ponovna združitev z vami. V službo tega dela in boja hočemo postaviti vso svojo moč in svojo strast. Kar imamo še drugega izvršiti na Češkoslovaškem, trezno izpolnjevanje nalog, ki rastejo vsaki socialistični stranki na tleh, na katerih stoji, ne ovira, da stoji nad vsem misel in hrepenenje po tem, da se zopet združimo in strnemo z vami v stari bojovni vrsti."

Ideja te Seligerjeve izjave ni nova. Pred kratkim je izdal brošuro pod naslovom "Zakaj se bojujemo za samoodločevanje našega naroda?" V tej knjižici ostro toži češko buržvazijo, češ da je takoj po preobratu nastopila pikro proti Nemcem. Avtor postavlja vprašanje, ali je proletariatu v narodno mešani državi sploh mogoče vršiti njegove naloge. Na to odgovarja pritrdjevalje. Dodaja pa takoj, da je pogoj take države, da je osnovana na volji narodov, ki prebivajo v njej. To mora biti pravna država, nikakor pa ne država sile. Podlaga vsake pravne države mora biti demokracija. Seliger pa pravi, da ni demokracije v češkoslovaški republiki, češ da vlada v njej češko imperialistično meščanstvo. Iz teh razlogov — pravi — je tudi socializmu pot v češkoslovaški republiki zaprta.

Na koncu omenjene publikacije pravi Seliger:

"V tej neizrecni nesreči je za nas ena edina rešitev: Da ne ostane naš narod podložen tujemu gospodstvu, da obvelja tudi za naš narod pravica svobodne samoodločitve. Da more naš narod po svobodni volji določiti svojo državno usodo s svobodno izjavo se združiti z nemškim narodom v rajhu, z njim se spojit v svobodni, demokratični in socialni republiki. Za delavce in delavke na Češkem je boj za pravico samoodločevanja našega naroda v tem smislu tudi boj za pot k demokraciji in socializmu."

Nekoliko drugače se je pač govorilo na zboru nemške socialne demokracije na Češkem lanskega septembra v Teplicih. Po glavnem političnem referatu sodruga Seligerja je bila tam sprejeta programatična resolucija, ki izhaja od danih državnopravnih razmer in zahteva od češkoslovaške republike izpolnitev določenih narodno političnih postulatov za Nemce na Češkem.

Zahteve teplaškega zbora so sledeče:

1. Da se prekine zveza z zavezniškim imperializmom. Nobenih zvez, nobene vojaške konvencije, gojitev prijateljskih stikov z vsemi državami, torej očitno tudi z Nemčijo in z nemško Avstrijo.

2. Odstranitev militarizma, njega nadomestitev z demokratično milico. Razdelitev milice v teritorialne bataljone, katerih naborni okraji naj bodo narodno ločeni. Teritorialni bataljoni volijo svoje poveljnike in si določajo službeni jezik. Noben teritorialni bataljon se ne sme v

dobi miru rabiti izven nabornega okraja. Vsak brambovec naj ima orožje in strelivo doma.

3. Odstranitev birokratičnega gospodstva. Razdelitev državnega ozemlja v narodnostno ločene okraje, ki naj vladajo sami sebe potom svobodno izvoljenih korporacij. Vsak kraj in vsak okraj voli sam svoje uradnike in sodnike in določa svoj uradni, sodnijski in šolski jezik. V močno narodno mešanih krajih, okrajih in občinah naj se ustanove posebni zastopniški zbori na podlagi svobodne volitve vseh pripadnikov naroda, ki naj avtonomno upravljajo posebne zadeve svojega naroda, pred vsem njegovo šolstvo in njega kulturne in dobrodelne institucije.

4. Odstranitev vsake narodnostno tuje vlade. Vsi kraji in okraji ene narodnosti, kakor tudi manjšine dotične narodnosti (v smislu točke 3) se združijo v enotno narodno telo, ki se samo vlada s posredovanjem Narodnega sveta, izvoljenega od vsega naroda, in od njega izvoljene Narodne vlade. Narodnemu svetu in Narodni vladi pripadajo zadeve in uprava narodnega šolstva, skrb za narodno kulturo, sklepanje pogodb s sveti drugih narodov za obrambo narodnostnih manjšin; kontrola socializiranih podjetij in naseljevanje ekspropriiranih gosposkih tal v njenem narodnem obsegu. Narodnemu svetu gre davčna oblast v njenem jezikovnem obsegu.

Narodnemu parlamentu, ki zastopa vso republiko, in od njega nameščeni državni vladi gre kompetenca le za take zadeve, ki se po svojem značaju ne morejo odkazati narodnim svetom posameznih narodov . . ."

Kakorkoli se razlikujejo Seligerjeve izjave na dunajskem kongresu in v njegovi brošuri od tega programa, bi bilo vendar napačno iskati v tem načelno razliko. Na teplaškem kongresu je bil enostavno sprejet minimalen program, drugo pa pomeni maksimalen program nemške socialne demokracije na Češkem z ozirom na narodno vprašanje. Med obema ni nasprotje, ampak vzajemno se dopolnjujeta.

Naš namen ni raziskavati, ali so zahteve v tem programu opravičene in praktične ali ne. Le toliko bodi omenjeno, da so klicale po narodni avtonomiji vse nenemške narodnosti v stari Avstriji, a da so bili vsi njih klici zaman. Kakšno obliko bi mogla imeti narodna avtonomija v mešani državi, da bi ustrezala vsem potrebam, je vprašanje zase. Ali iz Seligerjevih izjav je jasno razvidno, da ni avtonomija v češki državi pravi cilj njegove stranke — in še veliko manj nemške buržvazije — ampak da zahtevajo preko nje ločitev od Češke in združitev z nemško Avstrijo in z Nemčijo. Nekateri avtonomne institucije imajo povsem jasno služiti doseg tega namena.

To je prav tisto, kar kaže, da so narodnostna nasprotja v mnogih krajih ostala tako ostra kakor nekdanj in da bodo še nadalje igrala svo-

jo ovirajočo vlogo. Kar je na Češkem, je tudi marsikje drugod v Evropi. Pariška konferenca je enostavno postopala, kakor da ne razume teh vprašanj, a zdi se, da bodo narodi morali še dolgo plačevati to površnost.

Razvozljanje vseh teh problemov pač ne bi bila najlažja stvar na svetu. Popolna rešitev je sploh nemogoča na podlagi doslej veljavnih državnih nazorov. Zlasti vpričo važnosti, ki jo ima v Evropi narodno vprašanje, je definitivna ureitev nemogoča le s sprejetjem socialističnih načel, in eden prvih pogojev bi bil ta, da se uresniči ideja Združene Evrope v taki obliki, da bi se koncentriralo gospodarstvo, a da bi se v okvirju take skupnosti čim bolj avtonomizirale narodne zadeve. Taka rešitev je mogoča, ali predpogoj zanjo je, da se opuste vse imperialistične nakane, oziroma da se ustanovi organizacija, ki jim vzame moč. Dokler se to ne izvrši, bomo pa videli še mnogo narodnih bojov, ne le na Češkem, ampak še v mnogih drugih krajih, brez obzira na to, ali nam je to všeč ali ne.

Karl Kautsky o diktaturi proletariata.

Vojna je uničila neštete vrednosti, a ne le materialnih. Tudi duševne kvantitete so pretrpele neznanjsko škodo, in najmanjša med njimi ni ta, da je silno padlo vpoštevanje resnično zasluženih ljudi in njihovih besed. V socialističnih vrstah je postala ta bolezen skoraj epidemična, na škodo vsemu gibanju in njegemu poglobitvi. Socializem ni osnovan na osebnem kultu. Ali tudi on potrebuje individualnosti in njihovega posebnega dela, in kjer najde močne, sposobne in pošteno delavne osebnosti, jim mora v svojem interesu olajšati delo, ki samo po sebi ni lahko in tudi ne hvaležno v tistem smislu, kakor se navadno ocenjuje zahvalnost dela za dobiček.

Med najpožrtvovalnejše in najplodovitejše duševne delavce na polju socializma spada v naši dobi stari sodrug Karl Kautsky, temeljiti tolmač marksizma, nadaljevalec Marxovega dela in bistroumni kritik družabnih razmer. Kautsky seveda ni nezmožljiv bog. Takih sploh ni med nami in edina katoliška cerkev je šla v svoji prevzetnosti tako daleč, da je priznala umrjočemu človeku, rimskega papežu nezmožljivost. Toda delo socialnega raziskovalca, ki je pred kratkim praznoval svoj sedemdeseti rojstni dan, je tako bogato, znanstveni zakladi, ki jih je podal socializmu, so tako veliki, njegove metode so bile vedno tako temeljite in njegov boj tako pošten, da zasluži njegova beseda že zaradi tega resno vpoštevanje. Pred vojno jo je res splošno uživala, četudi je včasih izzvala debato in polemiko. Dogodki med vojno in izza vojne so tudi tukaj povzročili mnogo izprememb in marsikdo, ki se je iz spisov Kautskega učil prvih pojmov socializma, govori danes o nestorju znanstvenega

socializma z omalovaževanjem in prezirom, kakor da je zaničevanje vsega zaslužnega naenkrat največja krepost. Slišati in čitati je kritike njegovega dela in ravnanja, ki niso nikakršne kritike, ampak enostavne, včasih naravnost pobalinske zabavljice brez argumentov in brez podlage.

Žalostna je ta prikazen, ne toliko zaradi Kautskega in drugih, katerim se godi podobno, ampak zaradi interesov socializma, ki mu ne more nič tako škodovati, kakor površnost in diletantizem. Čim bolj prihaja socializem na pot uresničenja, tem bolj mu je treba globokosti in temeljitosti, a Kautsky je eden izmed prvih, ki so mu podajali prav to. In prav zaradi tega uživa Kautsky v resnih krogih kljub vsem posmehujočim in žaljivim napadom enako in deloma še večje priznanje kakor nekdaj. Prišel pa bo čas, ko doseže njegovo delo pravo veljavo in bo po zaslugi ocenjevano povsod, kjer se ceni socializem sam kot najvažnejše in najresnejše gibanje naše dobe.

Pred dobrim mesecem je Kautsky izdal nov spis o "Diktaturi proletariata", v katerem je podvrget znanstveni kritiki metodo, ki jo deloma propagirajo gotovi elementi med proletariatom, deloma pa se uveljavlja v Rusiji pod takozvanim sovjetskim sistemom. Tudi v tem spisu ne nastopa Kautsky kot sovražnik, temveč kot kritik. On ne zametuje aprioristično, ampak raziskuje in išče rezultate na podlagi doseženega materiala. Zlasti pa se od svojih nasprotnikov razlikuje v tem, da je osebno vseskozi objektivni, do česar se baš njegovi kritiki nikdar ne morejo povspeti.

Kautsky vidi v diktaturi metodo, ki je nasprotna demokraciji. Obe metodi imata lahko enak cilj: Da osvobodita proletariata in s tem človeštvo s sredstvom socializma. Toda pot, po kateri korakajo eni, smatrajo drugi za napačno, za pogubno. Kautsky se noče vmešavati v spore dveh ruskih bratskih strank. Le oba načela hoče podvreči diskusiji. Seveda — pravi — že z zahtevo po najsvobodnejši diskusiji se postavljamo na tla demokracije. Diktatura ne pripušča nasprotnega nazora, ampak potlačuje siloma njega izražanje. Tako si stojita obe metodi: Demokracija in diktatura, sovražno nasproti. Ena zahteva diskusijo, druga jo prepoveduje.

Kautsky raziskuje predvsem razmerje med demokracijo in socializmom. Demokracija in socializem se ne razlikujeta le v tem, da je ena sredstvo, drugi pa cilj. Oba sta sredstva za enak namen. Razlika je v nečem drugem. Socializma kot sredstva za osvoboditev proletariata ni misliti brez demokracije. Seveda, družabna produkcija je mogoča tudi na drugi kot na demokratični podlagi. Pri nerazvitih razmerah počiva komunistično gospodarstvo lahko prav na podlagi despotizma. To je konstatiral Engels že leta 1875 z ozirom na komunizem občin, kakršen se je ohranil v Rusiji in Indiji do naših dni. Tudi holandska kolonialna politika se je temeljila na komunizmu tal. Nadaljni dokaz je Kautskemu tudi jezuitska država v Paragvaju v osemnajstem stoletju, kjer so jezuiti z diktatorsko silo organizirali

delo ondotnega domačega indijanskega prebivalstva.

Za nas torej ni misliti socializma brez demokracije. Pod modernim socializmom ne razumemo le družabno organizirane produkcije, ampak tudi demokratično organizacijo družbe. Socializem je za nas neločljivo spojen z demokracijo. Socializma ni brez demokracije.

Pač pa — nadaljuje Kautsky — je demokracija mogoča brez socializma. Toda prav te predsocialistične demokracije se mora proletariati poslužiti kot sredstva za doseg socializma. Ni dvoma, da mora proletariati tam, kjer pridobiva v demokratični državi moč, računati s poizkusi vladajočih razredov, da bodo hoteli z nasilnimi sredstvi preprečiti stremecemu razredu, da se posluži demokracije. Toda s tem vendar ni dokazana brezenost demokracije za proletariati. S tem bi vladajoči razredi le dokazali, da se boje demokracije. In njih nasilna dejanja ne bi bila nič drugega, kakor porušenje demokracije. Proletariati je zato prisiljen braniti demokracijo do skrajnosti z zobmi in nohtovi. Seveda, če bi se proletariatu natvezilo, da je demokracija dekoracija brez vrednosti, ne bi mogli razviti potrebnih sil za nje obrambo. Toda tako malodušni ne smemo biti. Čim bolj demokratična je država, tem bolj so tudi sredstva državne moči, tudi vojaška, odvisna od glasovanja ljudstva. In tako je Marx smatral za mogoče, da celo za verjetno, da pride proletariati v Angliji in v Ameriki mirnim potom do politične moči.*)

Kautsky se nato bavi s pogoji za uresničenje socializma. Volja socializma je prvi pogoj njega izvedbe. Drugi je moč. "Tisti, ki hočejo socializem, morajo biti močni, močnejši od tistih, ki ga nočejo." Proletariati mora imeti sposobnost, da uresniči socializem kot trajen način produkcije, in da ga tudi vzdrži. Poleg zrelih razmer je treba tudi zrelega proletariata. Zato se je v dobi, ko je komunistični propagandist Weitling odklanjal volilno pravico in tiskovno svobodo, Marx z Engelsem postavil na stran angleškega delavstva, ki se je bojevalo za te pravice. Materijalni faktor sam ni odločujoč, ampak treba je tudi osebnega. Zato vprašuje Kautsky: Ali je proletariati že dovolj močan in inteligen, da bi vzel vodstvo družbe v svoje roke? To se pravi: Ali ima moč in sposobnost, da prenese demokracijo iz politike tudi v gospodarstvo? Moč in sposobnost sta pač relativna pojma. Le praksa more v vsakem posameznem slučaju pokazati, ali je proletariati res zrel za socializem. Seveda se lahko z odločnostjo pravi, da narod še ni zrel za socializem, dokler stoji večina ljudskih mas sovražno, proti socializmu in noče nič vedeti o njem.

Demokracija — pravi Kautsky — pomeni vlado večine. Toda večina se menja. S tem nastaja nov faktor: Ohranitev manjšin v državi. Bolj kakor moč razredov se pa menja moč strank. Te pa so tiste,

ki se v demokraciji bojujejo za gospodstvo. Sklicujoč se na svoja razmišljanja o demokraciji v "Neue Zeit" leta 1893 in izražena v njegovi "Poti do moči" leta 1909, pričakuje Kautsky, da se izvrše socialne revolucije proletariata s protiburžvanimi mirnimi sredstvi ekonomičnega, zakonodajnega in moralnega značaja, kjer je demokracija vkoreninjena, ne pa s sredstvi fizičnega nasilstva. "In to — pravi Kautsky — je še danes mojše mnenje."

Prehajajoč na kritiko diktature kot metode, pretresa Kautsky najprej Marxov nazor o tej prikazni socialnega boja. Kot je znano, izvajajo komunisti diktaturo naravnost od Marxa, opiraje se na sledeče njegove besede: "Med kapitalistično in komunistično družbo leži perioda revolucionarnega prehoda iz ene v drugo. Tudi nastaja prehodna politična doba, v kateri ne more biti država nič drugega, kakor revolucionarna diktatura proletariata."

Kautsky meni, da je Marx pod pojmom diktature proletariata razumel diktaturo le v besednem smislu, da ni govoril o vladni obliki, ampak o stanju, ki bi moralo povsod nastopiti, kjer doseže proletariati politično moč. Da ni imel Marx vladne oblike v mislih, izvaja Kautsky tudi odtod, ker je Marx mislil, da se izvrši prehod v Angliji in Americi mirno, torej po demokratični poti.

Navedene besede o diktaturi proletariata je Marx izrekel leta 1875. Da ni tedaj natančneje razložil, kaj da misli s to diktaturo, ima po Kautskijevem mnenju svoje razloge v tem, da se je bil že pred letom 1871 izrazil o tej stvari v svojem spisu "Civilna vojna v Franciji", "diktatura proletariata" je bila Marxu in Engelsu pariška komuna. "Pariška komuna" — je dejal v omenjenem spisu K. Marx — se sestavlja iz mestnih svetov, izvoljenih po splošni volilni pravici v raznih pariških okrajih... Splošna volilna pravica ima v komuni konstituiranemu ljudstvu služiti, kakor služi individualna volilna pravica vsakemu drugemu delodajalecu, da si izbere delaveca i. t. d. . . ."

Vedno govori Marx o splošni volilni pravici vsega ljudstva, nikakor pa ne o volilni pravici kakšnega privilegiranega razreda. Diktatura proletariata mu je bila stanje, v katerem postopa proletariati, posedujoč večino in premoč, nujno po čisti demokraciji. — "Na Marxa se torej nemorejo sklicevati tisti, ki razglašajo diktaturo v nasprotju z demokracijo."

Kautsky opozarja nadalje na to, da se ne more govoriti o diktaturi enega razreda, če se govori o diktaturi kot vladni obliki. Proletariati se deli v več strank. Diktatura ene take stranke ni tedaj več diktatura proletariata, ampak diktatura enega dela proletariata nad drugim. Situacija je pa komplikirana, če so socialistične stranke razcepljene in če pride ena izmed njih na krmilo tako, da sklence zvezo med mestnim proletariatom in kmeti. Tedaj ni to diktatura proletariata nad proletariatom, ampak proletariata in kmetov nad proletariatom.

(Konec prihodnjič.)

*) Marx na haškem kongresu Internacionale leta 1872.

Konec ruske blokade.

Vrhovni svet v Parizu je storil korak, ki pomeni odločen preobrat v politiki zaveznikov napram Rusiji. Sklenil je odpraviti blokado sovjetske Rusije. Izrecno je sicer naglasil, da ne izpreminja to politike zaveznikov napram Lenin-Trockijevi vladi, toda rezultati obnovljene trgovine ne morejo ostati niti brez političnih učinkov, in tako se lahko pravi, da je, če ne teoretično, pa vendar praktično tudi politika napram Rusiji izpremenjena. Kakšni bodo politični rezultati, se bo seveda šele pokazalo, ali na vsak način je ukrep dober in škoda je kvečjemu v tem, da ni bil storjen že prej.

Izjava vrhovnega sveta ima sledeče besedilo: "Z namenom, da se popravi nesrečni položaj prebivalstva v notranjosti Rusije, ki je sedaj oropano vseh izdelanih produktov izven Rusije, je vrhovni svet, po sprejetju poročila odbora, imenovanega, da uvaža o obnovitvi gotovih trgovinskih odnosov z ruskim ljudstvom, sklenil, da dovoli izmenjavo blaga na podlagi vzajemnosti med ruskim narodom in zavezniškimi in nevtralnimi deželami.

"V ta namen je sklenil dati ruskim kooperativnim organizacijam, ki so v direktni stiki z ruskim kmečkim prebivalstvom po vsej državi, da morejo pripraviti uvoz oblačil, zdravil, poljedelskih strojev in drugih potrebčin, ki jih rusko prebivalstvo nujno potrebuje, v zamenjavo za žito, lan i. t. d., česar ima Rusija v zadostni zalogi.

"Ta uredba ne povzroča nobene izpremembe v politiki zavezniških vlad napram sovjetski vladi..."

Zadnji stavek izjave dela vtisk, kakor da je mir med zavezniki in Rusijo še vedno izključen. Toda praktično je konec blokade začetek miru, kajti predvsem odpade s tem vsaka potreba, da bi se še nadalje vzdrževal kordon proti Rusiji. Oficialno sploh ni vojne med zavezniki in Rusijo in vojaški kordon je imel svoj temelj pravzaprav le v blokadi. Čim odpade ta, odpade tudi potreba kordona, s tem pa tudi skoraj vsaka možnost oboroženih spopadov med zavezniki in sovjetskimi četami. Vojna umrje na ta način sama od sebe in izjava zaveznikov, da se njih politika napram sovjetski vladi ne izpremeni, ima komaj kakšen drug pomen, kakor da je zavezniki ne priznavajo in da oficialno z njo ne občejujejo. To pa ni v stvari najvažnejše. Ustregli bodo s svojim korakom hote ali nehoti tudi Leninovi vladi, zakaj tudi ta je polagala največjo važnost na trgovinsko otvoritev meja.

Sklep vrhovnega sveta je blagodat za Rusko, ali če se vsa zadeva natančneje prevdari, je tudi blagodat za Evropo. Blokada je onemogočala Rusom dobivanje potrebščin iz tujine, ali onemogočala je tudi zunanjim deželam dobivanje potrebščin iz Rusije. In posledice vojne so po vsej Evropi take, da je vsaka dežela v tem ali onem oziru v bedi in ne more nobena izhajati s svojimi lastnimi produkti in surovinami. Zlasti velja to za živila in skoraj vsa Evropa je bila tekom vojne in po njej odkazana na Ameriko. Odtod so se izvažale ogromne množine živil in drugih

življenskih potrebščin v Evropo, ali tudi ameriški pridelki in produkti ne zadostujejo za vse potrebe kontinenta, ki je pred vojno večino svojih potreb pokrival sam. Na večne čase ne more ena sama država, tudi če je tako velika in prirodno bogata kakor Amerika, oskrbovati vsega sveta, in vprašanje, odkod dobiti nujnih potrebščin, je postajalo vse akutnejše.

To vprašanje ima tudi svoj politični pomen. Kakor obilica, je tudi stradanje političen faktor. Evropa je polna nezadovoljnosti, za katero je cel kup vzrokov. Če je nezadovoljno ljudstvo povrh še obsojeno na stradanje, pa lahko postane nevarno, in v mnogih krajih je lakota že povzročila nevarnejše izgredne, kakor politični motivi.

Otvoritev Rusije ima torej dve strani. V Rusiji se po odstranitvi blokade lahko povzdigne industrija, ki je sedaj v velikem delu mrtva. Evropske dežele lahko dobe več hrane, ki je krvavo potrebujejo.

Oboje mora imati politične posledice. Seveda jih ni pričakovati kar čez noč. Tudi če se prične uvoz v Rusijo, se ne morejo tam izvršiti čudeži. Ruska industrija se ne more dvigniti, dokler se ne izpolni tudi razni domači pogoji. Tovarne, ki so bile leta in leta povsem paralizirane ali pa odtužene svojim praviim namenom, ne bodo mogle začeti delati tisti dan, ko se jim obliubi dovoz surovin. A tudi rusko poljedelstvo, ki ni moglo zaletati ruskim mest v zadostni meri, ne bo kar hipoma pripravljeno za izvoz. Vse to vzame časa. Vendar pa se morajo posledice pokazati v doglednem času.

Tudi sovjetska vlada se je marsikaj naučila in niene današnje metode se zelo razlikujejo od nekdanjih. O industriji ima sedaj večina v sovjeti vseh drugačne pojme kakor v začetku, ko so pripisovali diktaturi nekakšne čudežne moči. Čim se pokaže resna prilika, da se obnovi industrija, bodo menda tudi v Moskvi pristopili na delo bolj s praktičnimi, kakor z utopičnimi nameni. Vprašanje, kako bo vsa stvar vplivala na obstanek sovjetske vlade, na notranja strankarska nasprotja in na domače politične boje, se lahko prepusti bližnji bodočnosti. Toda naj bodo te posledice kakršnekoli, naj ostane sovjetska vlada v sedlu, naj jo zamenja kakšna demokratična vlada, naj se doseže kakšen kompromis med boljševiki in drugimi socialističnimi frakcijami, na vsak način se pričinja novo poglavje za Rusijo, in komur je na tem ležeče, da študira socialne razmere in njih razvoj, bo imel zelo hvaležno priliko za to.

Tajnik za tiskovno službo v sedanji nemški vladi Otto Landsberg je na neki konferenci nemških večinskih socialistov podal izjavo, da je bila nemška vlada, kateri je bil tedaj na čelu princ Maksimilian Badenski, pripravljena ponuditi zaveznikom popolno kapitulacijo Nemčije. Tak sklep da je storila vlada dne 5. novembra 1918, štiri dni pred revolucijo. On, Landsberg, ni mogel tega objaviti, dokler ni bil mir definitivno sklenjen... Vsekakor je to zelo zanimiva izjava, iz katere je mogoče mnogo sklepati.

Socialni demokrati v Avstriji.

Zadnjič smo sporočili vtiske, ki jih je dobil delegat češke socialno demokratične stranke sodrug Stivin na zboru slovenskih socialnih demokratov v Ljubljani. Danes podajamo njegovo poročilo o kongresu avstrijske socialne demokracije na Dunaju. To njegovo poročilo se glasi:

Predstojništvo nemške socialno demokratične delavske stranke v Avstriji je podalo kongresu izvrstno izdelano poročilo, obsegajoče izjave stranke iz zadnjih vojnih let in dokumente iz dobe preobrata. To je poročilo o delavnosti stranke od julija 1917. Iz poročila je razvidno, da ima stranka v Gornji Avstriji, na Koroškem, Saleburškem, Štajerskem, Tirolskem in Predarlsem 1225 lokalnih organizacij, ki štejejo 256.019 moških in 66.807 ženskih članov. Založništvo stranke ima po podanem izkazu zelo živahno aktivnost in naš človek čuti skoraj zavist, če jo prispejda z založništvom naše stranke. "Arbeiter Zeitung" je imela po poročilu dne 1. julija 122.000 iztisov dnevne naklade, večerna izdaja pa 28.000. Strokovna komisija poroča po stanju dne 30. junija, da je 48 strokovnih zvez imelo 662.147 članov. Strokovne organizacije so v deželah nemške Avstrije od začetka leta 1919 narasle za 124 odstotkov, kajti dne 31. decembra 1918 so štejele 291.147 članov. Ako se računamo, da ima Avstrija danes okrog šest milijonov prebivalcev, je več kot deset odstotkov vsega prebivalstva v strokovnih organizacijah. Glavna moč stranke je seveda na Dunaju. Od vseh politično organiziranih jih pripada skoraj tretjina na Dunaj, od strokovno organiziranih pa 377.806, torej več kakor polovica. Dunaj je v nemški Avstriji glavna trdnjava socializma, tam je tudi koncentrirana večina industrijskega proletariata avstrijske republike.

To izredno stanje, ogromno glavno mesto, ki je pogoltnilo skoraj polovico prebivalstva vse države, z večinoma neplodno gorsko zemljo, z bigotnim in reakcionarnim kmečkim prebivalstvom, daje avstrijski republiki poseben značaj. Socialna demokracija se opira s svojo glavno močjo v državi na dunajski proletariat, krščanski socialci imajo za seboj kmete, ki so napram socialistom nele nasprotni, ampak celo oboroženi. Po deželi ni v avstrijski republiki morda najhujše, toda Dunaj je kazal tiste dni, ko sem bil tam, lice mesta, izročnega pogubi od lakote, mraza in bolezni. Pomoč more priti edino od zmagovitih zavezniških držav. In to je druga reč, ki kategorično določa politiko avstrijske socialistične stranke in jo sili na oportunizem in odklanjanje vseh nepremišljenih akcij, ki bi mogle izzivati nezaupanje ali jezo zmagovalcev. To je politika, ki se vodi s stisnjenimi zobmi in ima pred očmi le ohrano golega življenja proletarskih družin. Ali kljub temu umirajo v dunajskih porodnišnicah novorojenčki po kratkih dneh od mraza in po cinitvi zdravnikov pogine letošnje zime na Dunaju okrog četrt milijona ljudi za katari dihal in vnetjem pluć, ker ni toplih prostorov, kjer bi se bolna dihala mogla zdraviti. Krasne gozdove okrog Dunaja pustoši prebivalstvo, ki se oskrbuje z

drvi za zimo. Kamor je prej hodil dunajski delavec kot navdušen turist, hodi sedaj s sekuro in žago kot vandal prirode. Sila kola lomi.

V taki atmosferi se je vodil zbor avstrijske socialne demokracije v veliki dvorani ottakrinskega Delavskega Doma. Najvažnejši problemi zbora so bila vprašanja v zvezi s spori zaradi delavskih svetov, nadalje gospodarski program in program socialne akcije stranke za bližnjo bodočnost, vprašanje koalicije s krščanskimi socialci in problem socialistične Internacionalne.

Eksistenca delavskih svetov povzroča stranki v koalicijski politiki mnogo težav. Pri zadnji rekonstrukciji vlade so krščanski socialci kategorično zahtevali, da se popolnoma odpravijo. Tudi med socialnimi demokrati mislijo posamezniki, da ni treba delavskih svetov, če ima delavstvo politične, strokovne in gospodarske organizacije. Ta nazor je izrazil v svojem referatu o načrtu ustave dr. Renner, toda naletel je na oster odpor. Delavski sveti so se na Dunaju že vživeli kot kontrolni organi stranke. V svoji gorečnosti in proletarski direktnosti so sicer včasih storili preveč, toda v splošnem se njih delavnost priznava in hvali. Pri delavstvu so priljubljeni.

Za ohranitev delavskih svetov se je zelo goreče potegoval dr. Maks Adler. Med drugim je dejal:

"Če ni diktatura proletariata vodila na Ruskem, na Ogrskem in v Nemčiji do uspeha, se vendar stvari še ne morejo slikati tako, kakor da bi morala diktatura proletariata popolnoma izginiti z obzorja revolucionarnega proletariata. Tudi nam so temeljna prava državljanov — ali kakor se je dejalo v dobi revolucije, človeške pravice — svete, ampak šele tedaj, če ne garantirajo le ustavnih pravic, ampak tudi človeka dostojno eksistenco. Če smo vodili boj proti zarotniški taktiki komunistov, nas to ne sme voditi tako daleč, da bi se načeloma izrekli proti vsakemu sredstvu sile. Vprašanje sile je vprašanje zgodovinskega procesa. Sila, ki se vrši v teku zgodovinskega procesa, ni porušenje pravic svobode, ampak opravičenje novih pravic svobode. Delavski sveti so plodovi revolucije in njih delavnost je le nadaljevanje revolucije. Revolucija ne pomeni krvavega boja na ulici, ampak to, da se postavi politično in gospodarsko življenje na novo podlago. Smešno je govoriti o prestopkih delavskih svetov, če pomenijo strujo revolucionarnega gibanja. Kompetenca, na katero se morajo sklicevati delavski sveti, je izključno tista, ki si jo morejo sami ustvariti. Naloga delavskih svetov je na eni strani, da kontrolirajo upravo v duhu revolucije, in na drugi strani, da podajo upravi nove naloge in cilje, ki so v interesu proletariata in ne služijo interesom meščanske razredne države. Lastna kompetenca delavskih svetov je ta, da postanejo semenišče tistega duha, ki ga potrebujemo, da se vodi revolucionarni boj proletariata dalje. Delavski sveti morajo biti priprava za diktaturo proletariata."

Veliko bolj nedolžno je slikal naloge delavskih svetov dr. Danneberg. Dejal je, da so delavski sveti enostavno samopomoč delavcev v pričo popolnoma nesposobne uprave države. "Morda ne izbira ta samopomoč vedno najprimernejše oblike, toda nihče ni

padel učen iz neba. Tudi uprave se je treba učiti. Toda napram birokraciji, katere upravno delovanje je v tem, da pusti, naj gre vse, kakor pač gre, in ki obupava nad možnostjo, da se uveljavijo zakoni, so delavski sveti zelo blagodejno učinkovali. Vsa razburjenost buržoazije nad delavskimi sveti prihaja od tod, da se buržoazija boji, da bi morala izpolnjevati zakone, ker jih delavski sveti čuvajo."

Dr. Frey je opravičeval ohranitev delavskih svetov, kažoč na bližajočo se nevarnost reakcije. "Prisiljeni bomo braniti republiko na življenje in na smrt. Ako ne bi imeli delavskih svetov za nič drugega, kakor da nam pomagajo koncentrirati delavske mase proti oboroženi reakciji, bi bili delavski sveti že zaradi tega življenska potreba proletariata. Prepričan sem, da bomo že to zimo ali pa spomladi postavljani pred oboroženo reakcijo."

Zbor je sprejel resolucijo, s katero odklanja buržvazne napade na delavske svete, se zahvaljuje socialno demokratičnim frakcijam v delavskih svetih za njih delo za blagor republike in priporoča vsem organizacijam, da naj vedno delajo v najtesnejšem stiku z delavskimi sveti. Vsak napad na delavske svete odbije stranka z vso odločnostjo.

Sodrug dr. Bauer je v svojem referatu o programu gospodarske in socialne akcije razvil misli, nanašajoče se na ocenitev razmer naše dobe s stališča marxističnega socializma. Označil je za osnovno teoretično zmoto boljšeizma, če izhaja pri ocenjevanju marksizma do nazora, da je sedanja doba tista zgodovinska perioda, ki jo je bil Marx označil kot primerno za izpremembo lastninskega načela. Danes gre v resnici za vprašanje, kako povišati produkcijo, da bi sploh kaj imeli. V zmagovitih državah ima kapitalizem nepričakovano prosperiteto in iz tega izvira dvoličnost položaja avstrijske republike. Razmere v Avstriji gonijo razvoj v socializem, ker je kapital nesposoben, da bi izvršil ozdravljenje, toda na drugi strani je zunanji kapital resnični gospodar države z vsemi posledicami tega dejstva.

Zbor je na predlog dr. Bauerja sprejel sledeči program za gospodarsko in socialno akcijo:

"Največji vzrok naše bede je davljenje naše produkcije vsled vojnih učinkov. Naša produkcija je tako majhna, da ne moremo ne doma producirati nujnih življenskih potrebščin, ne si jih preskrbeti iz tujine z izmenjavo produktov našega dela. To nesorazmerje med našo produkcijo in našo potrebo, med našo sposobnostjo izvoza in našo potrebo uvoza, ima sledeče učinke: Nemožnost, da bi si poskrbeli iz tujine potrebna plačilna sredstva za nabavo življenskih potrebščin in surovin iz tujine; izgubo vrednosti našega denarja, ki se izraža v neprestanem podraževanju vsega blaga; ogromne deficite javnega gospodarstva, ki jemljejo državi, deželam in občinam sposobnost za izpolnjevanje njih socialnih dolžnosti; morečo odvisnost naše države, njene domače in zunanje politike od kapitalistične tujine.

Naša najnujnejša in najbližja naloga je zaradi tega podpiranje naše produkcije.

1. Petletno stradanje je naše delavstvo fizično strašno oslabilo, strlo njegovo delovno moč in njegove sposobnosti. Na stotisoče delavcev se je odvadilo delu v zakopih in pri etapni službi. Na tisoče in tisoče delavcev mora prehajati v druge poklice, ker se je stari veliki gospodarski obseg porušil. Ves delavski razred je napolnilo nepomirljivo sovraštvo do kapitalističnega načina produkcije. Delati noče več za kapital, ampak le še za družbo. Te fizične in psihične ovire intenzivnega dela se morejo le na sledeči način vsaj površno premagati:

a) Za zaščito fizično sestradanega delavstva naj se z največjo energijo nadaljuje izpopolnitev delavskega varstvenega zakonodajstva in delavskega zavarovanja.

b) Podpira naj se stremljenje strokovnih organizacij za splošno uvedbo novih, s pogoji prehodnega gospodarstva se vjemajočih mezdnih metod, ki naj bi avtomatično prilagodile delavske mezde in plače cenam življenskih potrebščin. V okvirju finančne reforme naj se poskrbi za nabavo sredstev za ureditev plač javnih uslužbencev.

c) Prevajanje delavcev in uslužbencev, ki ne morejo v svojih dosedanjih poklicih najti dela, v druge poklice, naj se uredi s smotreno naseljevalno akcijo, z ustanovitvijo državnih učnih delavnic in z odstranitvijo cehovskih omejitev za pristop k raznim obrtim.

d) Podjetniški sveti naj se v najtesnejši spojitvi s strokovnimi organizacijami šolajo na ta način, da stopnjevale dosežejo vpliv na socialno, tehnično in trgovsko vodstvo podjetij. V enaki meri, kakor doseže delavstvo delež pri vodstvu podjetij s posredovanjem podjetniških svetov, bo delavstvo samo s pomočjo podjetniških svetov vpeljalo trdnejšo delovno disciplino.

2. Finančna reforma, ki se mora takoj začeti izvajati, mora izpolniti to nalogo: Deficit v javnem gospodarstvu se mora tako znižati, da se more ustaviti njega pokrivanje z izdajanjem novih papirnatih not, ki povzroča vedno nižje padanje vrednosti denarja in postruje s tem vedno bolj draginjo. Finančna reforma mora odstraniti čim mogoče večji del nadvrednostnih naslovov, ki se vsled padanja produkcije ne morejo realizirati, ne da bi se nadaljevalo padanje vrednosti denarja. S tem bi bile zlasti država, dežele in občine rešene kolikor mogoče velikega dela tributa, plačanega kapitalu upnikov. Finančna reforma mora državi priznati vrednosti, ki bi se mogle porabiti za garantiranje zunanjih kreditov. Te vrednosti morajo biti tako velike, da morejo tudi krediti, ki se dosežejo z njih zastavo, zadostovati za nabavo življenskih potrebščin in surovin za daljšo dobo, in da se morejo z njimi poskrbeti tudi sredstva za obnovitev valute stalne cene.

(Dalje prihodnjič.)

V Angliji baje upajo, da bo American Legion pomagala zatreti irsko gibanje za samostalnost. Pred par leti se pač nihče ne bi bil smel drzniti, da izreče tako ali podobno upanje na naslov Amerike.

UTRINKI.

Pri volitvi za francoskega prezidenta je "stari tiger" pogorel. Treba je sicer priznati, da je bilo število glasov, ki je odpadlo na Clemenceauja, znatno. Ali izvoljen vendar ni, in to je naposled mero-dajno. Prezident je Paul Deshanel. Clemenceau je demisijoniral tudi kot ministrski predsednik, kar je po tem izidu seveda naravno, a za njegovega naslednika je imenovan Alexandre Millerand, ki je že sestavil svoj kabinet.

Clemenceau kaže humor. Pravi, da pojde v Egipt na počitek in da se ne bo več bavil s politiko. Ali ta ravnodušnost pač ni povsem odkritosrčna. Clemenceau je bil pripravljen za prezidentsko kandida-turo in po tem bi bilo lahko soditi, da je imel upanje, in s tem se je nedvomno spajala tudi želja, da se upa-nje izpolni. Rezultat mu torej prinaša na vsak način razočaranje, in Clemenceau ni nikdar spadal med tiste, ki posebno radi resignirajo. Neuspeh pri prezi-dentski volitvi pomeni naposled vendar tudi nekaj več, kakor da bo nekdo drugi v elizejski palači. Od premirja sem se je Clemenceau vedel kakor nedvomi-tolmač vsega francoskega mišljenja. Pogostoma je res tako izgledalo, kakor da govori Francija, ka-dar govori Clemenceau. Volilni rezultat je ovrigel to mnenje. Da je izvoljen njegov nasprotnik, se mora smatrati za znamenje, da ne prevladujejo Clemen-ceaujeve ideje tako, kakor se je včasih dozdevalo. In to je za diktatorja zadnjih časov hujši udarec, kakor volilni fiasko sam na sebi. Za napredni svet je pa to tolažba. Clemenceaujeva politika, ki je postajala v mnogih ozirih naravnost reakcionarna in ni skoraj nikjer naletela na dovolj izrazito opozicijo, je že po-rajala mnenje, da je Francija izgubila vso tisto na-predno moč, s katero se je včasih odlikovala v Evropi. Njegov poraz se lahko smatra za znamenje, da ven-dar še ni tako temno v deželi in da se pravi duh Francije zopet budi.

Zadeva petih socialistov v državi New York, ki so bili izključeni iz državne zakonodajnice, je dvig-nila več prahu, kakor so pričakovali tisti, ki so skle-nili ta nemodri ukrep. Iz vsakovrstnih krogov pri-hajajo protesti, tudi iz takih, od katerih ne bi bili re-publičanski legislaturni voditelji pričakovali naspro-tovanja. V demokratičnih vrstah so porabili zadevo z velikim veseljem in naglašajo reakcionarnost na-sprotne stranke. Ali tudi v republičanskem taboru niso nič kaj zadovoljni z ukrepom v Albanv. Mnogo odličnih republikancev je že javno nastopilo proti koraku, ki ga bolj obzirni imenujejo nepremišljene-ga, drugi pa naravnost neumnega. Republičanska ve-čina v zbornici je očitno v zadregi. Polagoma spo-znava, da je ustrelila kozla, toda priznati ne mara te-ga, bodi da jo je sram, ali pa je trma v njej pre-močna. V prvem slučaju bi se lahko reklo, da je sra-mežljivost deplacirana, kajti gospodje so znali take občutke premagati pogostom, če je šlo za reči, ki jih široki sloji ljudstva niso odobraval. In če ni bila

njih sramežljivost tedaj dovolj močna, ni razumeti, zakaj bi morali biti sedaj tako rahločutni. Kar se tiče trme, spada pa sicer med tiste lastnosti, ki so člove-ško razumljive, ki pa imajo malo vrednosti tam, kjer je v prvi vrsti treba razuma. Odrekati pravilno iz-voljenim poslancem sedeže, ki jim gredo po zakonu, pa nikakor ni moglo biti razumno in zato je trma v tem slučaju nerazumna. Velekapitalistični krogi bi pač želeli, da vztraja večina legislature v tej trmi, kajti velekapitalistični krogi so navadno kratkovidni in presojaajo vse podobne reči napačno. Kakor kaže, mislijo, da vrže takozvana energija republičanskih političarjev takozvani radikalizem ob tla. Če bi le nekoliko bolje preštudirali zgodovino, bi brez napore spoznali, da je tako sklepanje povsem zgrešeno. Ne-zakonita dejanja so vedno pospeševala radikalizem, in če se napaka ne popravi, bodo posledice v sed-njem slučaju enake. Tistim, ki trdijo, da ne vodi legalna pot do uspeha, daje tako nezakonito postopa-nje argumente, katerih najbolj potrebujejo. Če se morejo po pravici sklicevati na to, da se volilna pra-vica kratkomalo pomandira, kadar prinese vladajo-čim neljube rezultate, najdejo lahko vernike, kateri jim ne bi bili nikdar sledili, če ne bi mogli svoje tr-ditve podkrepiti z dejstvi. Radikalizem, katerega se velekapitalistični krogi boje in katerega trezni zago-vorniki razumnega socialnega razvoja v interesu de-lavstva samega ne odobravajo, se s takimi ukrepi ne ubija, ampak pospešuje, in če bi bili velekapitalisti prevdarnejši kot so, bi sami napeli vse strune, da se popravi napaka in ad se ne ponovi. Toda zasleplje-nosti je težko svetovati.

Grof Arco Valley, ki je ubil bivšega socialistič-nega načelnika bavarske vlade, je bil obsojen na do-smrtno ječo. Ko je bila obsodba izrečena, je izjavil: "Jaz sovražim boljševizem. Ljubim svojo Bavarsko in sovražim žide. Zvest monarhist sem in veren ka-toličan." . . .

Gospod grof sovraži boljševike in žide. Zato je ubil Eisnerja. Ta ni bil boljševik in v Bavarski, ki jo grofovski morilec tako ljubi, je vzdrževal red, ko je bilo to spojeno z največjimi težavami. V katoliški Bavarski, kjer se katoličani sami niso upali lotiti no-benega posla, si je Kurt Eisner, mož brez oficelnega veroizpovedanja, pridobil največje simpatije, ker je znal v dneh splošne zmede zagotoviti varnost življe-nju in pravici. Toda grof Valley je monarhist, in od-tod izvaja pravico, da ubija. Tudi dober katoličan je, in zato si je izbral Sisnerja za tarčo. Včasih so ka-toliški veljaki vsakega atentatorja označili za socia-lista. Radovedni smo, kaj poreko sedaj, ko je morilec Valley podal tako jasno izjavo o svojem katoličan-stvu in o motivih svojega hudodelskega atentata. Mi ne mislimo katoliški cerkvi naprtiti tega atentata, ali da ni katoličanstvo nobeno zagotovilo absolutne do-brote in moralnosti, mora biti po izjavi grofovskega morileca pač jasno. Kljub temu ne pričakujemo no-benega poboljšanja klerikalnih hujšakcev in deunu-ciantov.

Morris Gest, o katerem se je nekaj časa govorilo, da postane naslednik rajnega Campaninija kot vodja čicaške opere, je objavil krepko izjavo proti Wall Streetu, kateremu očita, da spravlja ameriško gledališče v nevarnost. "Ameriško gledališče — pravi — je v največji nevarnosti, ki mu grozi od Wall Streeta. Reči moram, da gre ameriško gledališče v peklo. Roka Wall Streeta se izteza po njem in če dobi Wall Street kontrolo nad legitimnim gledališčem, mora gledališče umreti naravne smrti."

Te besede moža, ki je podal precej dokazov svoje umetniške sposobnosti, bi lahko dale vsem prijateljem umetnosti in prave kulture sploh, dokaj materijala, da se zamisli. Ali presenetljive niso. Kapitalizem izteza roke po vsem, s čimer je mogoče napraviti dobiček in pri tem mu je dobiček glavni cilj, vse drugo pa postransko. Kar ne obljubuje dosti velikega dobička, je zanj brez vrednosti in se zavrže. Tudi z gledališčem je mogoče delati dobiček, ali pri tem se ne sme gledati na umetniško vrednost. In ker je gledališče primerno za profit, bi bil čudež, da se ga ne bi kapitalizem polastil in ga vodil po svoje, to se pravi za dobičarske namene. Veliki kapitalizem je pa sposoben vztrajati v konkurenci in uničiti podjetja, ki so mu na poti. Torej je naravna posledica kapitalističnega sistema, da pridejo tudi taka podjetja, ki bi po svojem značaju morala služiti kulturi v najboljšem pomenu besede, pod kapitalistično kontrolo in s tem v službo dobičkarstva. Tista gledališča, ki bi hotela ostati zvesta svojemu pravemu poklicu, pa vegetirajo nekaj časa, naposled pa morajo zaradi pomanjkanja sredstev poginiti in prepustiti polje prosti speculaciji. Ta proces se je v Ameriki že pričel in Gest se nič ne moti, misleč, da se razvija v popolno kontrolo Wall Streeta. Mr. Gest pravi:

"Velika izpremema v gledališču se pripravlja prihodnja tri leta, če bo Wall Street kontroliral gledališča. Uprizoritelju bodo diktirali, kdaj in kje sme uprizoriti igrjo in koliko sme izdati za uprizoritev, in če ne bo igra primerna za slike, je ne bodo dovolili v gledališču. Upam, če pride ta dan, da ne bom živ, da bi moral to gledati. Vsa leta, kar sem jih posvetil gledališču, nisem mogel imenovati ene obleke svoje, in ponosen sem na to. Če smo kdaj kaj dosegli v gledališču, je bilo s praznim želodcem in ne z denarno vlogo v banki . . . Če hoče ameriško ljudstvo rešiti gledališče za to, kar stori dobrega, bodo nacionalna gledališča edini izhod . . . Svet gleda na Ameriko in pričakuje velike umetnosti od njene nove in mlade generacije, in pohiteti moramo, da rešimo gledališče od uprave Wall Streeta."

Gest vidi torej rešitev v nacionalnih gledališčih, ki naj bi jih vzdrževala država za ljudstvo in za umetnost, kar je pravzaprav eno in isto. In prav zelo se zdi, da ima mr. Gest prav. Na misel nam prihaja, da je umetnost duševni kruh, ki ga ne more ljudstvo prav uživati, če nima prej navadnega telesnega kruha. Gest smatra za nalogo države, da vzame duševni kruh v svoje roke. Da bi mogla s tem doseči uspehe, bi pa morala prav tako sama poskrbeti za racionalno produkcijo in distribucijo materialnega kruha, to-

rej se pobrigati tudi za nacionalna podjetja industrijalnega in podobnega značaja. S tem bi ustvarila trdno podlago, na kateri bi se tudi kulturna stavba uspešno gradila. Da bi se tak sistem lahko imenoval socialističen, ga ne bi naredilo nič slabšega.

Bivši nemški kronprince bi rad bil filozof. Ameriškemu dopisniku Karlu von Wiegandu je podal izjavo, v kateri pravi: "Bivši kajzer Wilhelm se je vedno trudil, da bi ohranil mir in baš vsled tega prizadevanja, da bi bili dobri prijatelji z vsemi, se je zgodilo, da smo padli med dva stola." To bi se glasilozelo modro in bi bivšemu kronprincu lahko pribavilo naslov misleca, če ne bi v takih rečeh dejstva glasneje govorila, kakor razlage. Naposled bo gospod kajzer še uboga žrtev svoje lastne dobrote, ubogi volk, ki mu je koza kalila vodo. In gospod kronprince sam? . . . Danes je očitno zelo miroljuben, ampak pet let je prekratek čas, da bi se pozabilo, kar se je godilo v pričo vsega sveta.

Belgijske strokovne organizacije so sprejele predlog, da naj vsak delavec žrtvuje plačo ene ure za sklad za podporo dunajskih otrok . . . Dunaj je glavno mesto Avstrije, ki se je skupno z Nemčijo bojevala proti Belgiji. V tem nacionalnega sovraštva je sklep belgijskih strokovnih organizacij svetel žarek.

Kautsky je dobil dovoljenje, da objavi 900 dokumentov iz nemškega državnega arhiva, ki se tičejo vprašanja odgovornosti za vojno. Med temi dokumenti je tudi pogodba, ki jo je Nemčija sklenila s Turčijo dan po napovedi vojne Rusiji. Za zahrbtnost kajzerjeve diplomacije je ta dokument posebno značilen. Njega drugi članek na primer pravi:

"Če bi Rusija nastopila z aktivnimi vojaškimi ukrepi, in s tem ustanovila za Nemčijo casus foederis napram Avstro-Ogrski (to se pravi, da bi Nemčija morala nastopiti kot zaveznica Avstrije), velja ta casus foederis tudi za Turčijo."

Da je Rusija vojaško nastopila in da mora vojaško nastopiti, je seveda Nemčija takrat že dobro vedela, ker je sama napovedala vojno Rusiji.

Baron Alfred Rothschild je dne 1. avgusta 1914 brzojavil kajzerju iz Londona prošnjo, da bi mu poslal kakšno izjavo v interesu miru, ki bi mogla dobro vplivati v Petrogradu in na Dunaju in dala njegovim prijateljem priliko, da bi se potrudili za ohranitev miru. Kajzer je dobil telegram isti dan in je napisal nanj: "Star in zelo spoštovan znanec! Okrog 75 do 80 let star!" . . . Videti je, da mu je bilo "veliko ležeče na ohranitvi miru" . . .

Nemška narodna skupščina je po dolgem poganju med strankami sprejela zakon o socializaciji, s katerim pa, kakor je videti, ni zadovoljna ne ena ne druga stranka. Kapitalistom ni všeč, ker odpira pot k socializaciji, delavstvo je pa nezadovoljno, ker je premalo dalekosežen.

Ko so ruski boljševiki razgnali ustavodajno skupščino, je zakričal ves demokratični svet, pravi in nepravi. Češ da so s tem kršena najtemeljnejša načela demokracije in narodove suverenosti. Prava demokracija je teraj imela prav, neprava se je le hlinila. Prava demokracija je po pravici naglašala, da je prosta volitev svojih reprezentantov vir vseh drugih ljudskih pravic, kajti le potem prosto izvoljenih zastopnikov more ljudstvo izražati svojo voljo in si urediti skupno življenje tako, kakor spoznava svoje interese. Dokler obstajajo med ljudstvom razna mnenja, se bodo te razlike morale izražati tudi v ljudskem zastopništvu, če je res demokratično izvoljeno. Demokratično je baš tisto zastopstvo najidealnejše, v katerem so kolikor mogoče vsi nazorji izraženi, seveda v tisti proporciji, v kateri so zastopani med ljudstvom samim. Tako nastajajo v zastopih večine in manjšine. Odločuje pač volja večine, toda ne da ne bi imela prilike slišati tudi nasprotnih argumente in po njih eventualno popraviti svoje mišljeje. Vsaka večina, ki hoče biti pravična in v ta namen tudi dobro poučena, bo sama želela, da dobi vsaka manjšina svoj glas. Demokratično načelo pa zahteva to imperativno, kajti po njem gre volilna pravica vsakemu članu skupnosti, naj bo njegovo mnenje kakršnokoli.

Boljševiki so grešili proti temu načelu in demokracija jih je obsodila. Večina zbornice v Albany je odrekla eni skupini pravilno izvoljenih poslancev njih sedeže v legislaturi in je s tem storila v malem natančno to, kar so v večjem obsegu storili boljševiki v Rusiji. Da se poslancem odrekajo mandati, je ena stran afere. Druga je ta, da se volilecem odrekajo pravica do zastopstva. Večini zbornice niso socialistični poslanci všeč. To je stvar njihovega okusa, morda njihovega prepričanja, in nedvomno so opravičeni imeti svoj okus. Le da ne gre za to, ampak za to, da imajo volileci pravico voliti take poslance, kakršne si sami izberejo. Tudi boljševiki so imeli ta argument, da jim člani ustavodajne skupščine niso všeč. Ali kakor ni veljal ta argument zanje, tako ne more veljati niti za večino newyorške zbornice. In če vztraja ta večina na svojem stališču, ne pomeni to nič drugega, kakor da vpeljuje boljševiško taktiko v svoje metode.

Pri zaslišavanju iz zakonodajne zbornice izključenih socialističnih poslancev v Albany se je oglasil odbor pravniške asociacije z bivšim vrhovnim sodnikom Charles E. Hughesem na čelu z željo, da se zasliši v interesu javnosti oziroma občinstva. Da je občinstvo v tej zadevi prizadeta stranka, celo boli prizadeta kakor izključeni poslanci sami, je absolutno jasno. Pravica do mandata je začasna, toda prosta volilna pravica je trajna, in ker je bila ta pravica kršena, je logično, da je občinstvo prizadeto. Hughes velja za dobrega jurista in je, preden se je oglasil za zastopstvo, gotovo prevdabil stvar. Tudi o organizaciji, kakršna je Bar Association, bi bilo misliti, da razume pravno stran afeře. Toda iz Albany se poroča, da je bil omenjenemu odboru pri-

stop odrečen. Konflikt se je s tem vsekakor poostрил in zanima čimdalje bolj ne le socialistično stranko, ampak vse, katerim je na tem ležeče, da se konstitucionalne pravice ne nadomestijo s samovoljo kakršnekoli večine ali manjšine.

"Frankfurter Zeitung" prinaša poročilo, da je bila ob priliki obiska avstrijskega kancelarja, dr. Rennerja v Pragi sklenjena ofenzivna in defenzivna zveza med Čehoslovakijo in Avstrijo. Ta vest se zdi, da je napačna. Verjetno pa je, da so se odnosi med obema državama precej popravili in da imata obe tudi nekaj skupnih prav akutnih skrbi. Med te spada tudi nezaupnost do sedanje ogrske vlade, proti kateri se oglašajo opravičen sum, da podpira monarhistično propagando, če ne vodi celo sama monarhistične zarote, ki bi lahko posegla tudi čez meje in skalila notranji mir v Čehoslovakiji in v Avstriji. Proti tej nevarnosti se hočeta obe državi predvsem gospodarsko braniti. V tej smeri se je menda tudi dosegel nekakšen sporazum. Sploh je opaziti, da postajajo stiki obeh držav vse prijaznejši, kar potrjuje našo davno trditev, da je bil razpad avstrijske monarhije nujno potreben, da es omogoči normalno življenje med nerodi, iz katerih je bila Avstrija nekdanj sestavljena. Včasih je ločitev nujen predpogoj za boljše zbližanje.

Ko so na Ogrskem vladali takozvani komunisti, so se tam godile okrutnosti. Nekatero izmed njih se pravilno dokazale in se ne more dvomiti o njih. Svet se je zgražal nad njimi. Sedaj vlada na Ogrskem "redna vlada", okrutnosti pa ni nič manj, nemara še več, kakor pod boljševiškim režimom. Kdo se zgraža sedaj?

V Londonu je velika umrljivost otrok. Pripisujejo jo draginji mleka. Z druge strani se pa poroča, da izlivajo mlekarji cele galone mleka, da vzdržujejo s tem cene v višini. Življenje ni toliko vredno kolikor profit.

Dunaj je imel zadnji teden svoj črni petek. Od nikodara ni bilo premoga. Cestne železnice so ustavile promet, tovarne so bile zaprte, in popoldne so zaprli tudi trgovine, ker ni bilo mogoče prebiti v njih. Nad mestom visi oblak obupa. Starega Dunaja ne spozna nihče več. In nihče ne ve, kdaj in kako se to izpremeni.

V Rumuniji so bile volitve v parlament, toda sedemdeset odstotkov volilcev se jih ni udeležilo. Socialistična, unionistična stranka, ljudska liga in vse nerumunske narodnosti so odpoklicale svoje kandidate za protest proti absolutistični vladi. 400.000 volilcev je bilo izpuščenih iz volilnih seznamov, češ, da so še vedno mobilizirani, 300.000 drugih so pa uradi "pozabili" vpisati. Kljub temu, da je glasovalo le 30 odstotkov volilcev, je bila vladna liberalna stranka poražena. Izvoljenih je bilo tudi sedem socialistov, dasi se je stranka vzdržala volitev.

Ameriški dopisniki iz Nemčije poročajo, da je dežela nemirna in da je v kratkem mogoča nova revolucija. Nemčiji primanjkuje živil in sredstev za industrijo. To povzroča veliko nezadovoljnost, ki jo taktika vlade še povečuje. Zadnji dogodki pred rajhstagom, kjer je vojaštvo streljalo na množice, so menda imeli drugačen rezultat, kot ga je pričakoval Noske. Spartakoveci sicer tudi ne bi mogli iz tal iztepati premoga in drugih sredstev za obrat industrije, toda kadar prihaja razdraženo ljudstvo v obup, izgube vsi taki argumenti moč. Nemčiji ne grozi revolucija razuma, ampak revolucija razpaljenosti. In če izbruhne, postane lahko huda.

Iz Rumunije prihajajo slabe vesti. Na obzorju je ostra politična kriza in vpričo absolutističnih metod, katerih se je ondodna vlada navadno posluževala in katerim se tudi sedaj še ni odrekla, ni nikakor izključeno, da izbruhne ljudski gnev v krvavih nsporih.

Beli teror na Ogrskem postaja, kakor se zdi, tako provokatoričen, da dobivajo radikalni elementi zopet upanje in groze z novo revolucijo. Kakor se je pokazalo, nimajo ti revolucionarji sami mnogo sposobnosti, vendar pa toliko, da lahko preplavijo deželo nove groze.

Nikdar ni bilo toliko pozivov za varčevanje, kolikor jih je sedaj. V listih, brošurah, bančnih reklamah, podjetniških navodilih i. t. d. čita človek lahko v najraznovrstnejših variacijah, kakšna blagodat je svota denarja, ki jo ima v starih letih. Kadar čita človek tako prigovarjanje, se mu zazdi, da so ljudje sami otroci, naivni in nepraktični, povsem nepoznavajoči vrednost denarja. Ker pa tudi Amerika ni dežela samih otrok, se véasi zgodi, da razdražijo taki nauki človeka, ki naposled tudi nekaj ve o tem, da se z denarjem lahko marsikaj kupi brez njega pa nič, in da je lahko varčevati in hraniti, če je kaj, ne pa, če ni ničesar. Vsa navodila za varčevanje bi imela veliko večjo ceno, če bi povedala, kako priti do denarja, ki bi ga človek, kadar ga ima, itak rad vložil v banko.

V nekem českem dunajskem listu čitamo: "Dunaj brez kurjave se zateka v gozd. To se pravi, da prireja ekspedicijo po drva v dunajski gozd. Zadnje nedelje se je udeležilo takega izleta 100.000 oseb, moških, ženskih in otrok. Člani ekspedicije so bili opremljeni s sekirami, cepimi, ročnimi vozički itd. Taki izleti uničijo gozd v kratkem času popolnoma." To je gozd, ki je bil nekdanj največji kras in ponos dunajske okolice.

Irska delavska stranka je nezadovoljna s taktiko Sinn Feinistov. Hoče pač, da se razumno reši vprašanje irske samouprave, obsoja pa poiskuse upora, ki jih snujejo Sinn Feinisti. Tudi z neplodnim ignoriranjem angleškega državnega parlamenta se delavska stranka ne strinja. Angleška delav-

ska stranka je poslala na Irsko delegacijo, katere člani so Arthur Henderson, William Adamson in J. R. Clynes, da stopi v tesnejše stike z irskim organiziranim delavstvom.

Vladni oddelek dela poroča, da so pri preiskovanju triinpetdesetih tovarn v raznih državah našli v sedeminštiridesetih otroke izpod dvanajst let pri delu . . . Zakon proti otroškemu delu je najvišje sodišče, kakor je znano, označil za neustaven.

J. S. Z.

Članom Jugoslovanske socialistične zveze na znanje.

Na željo nekaterih klubov J. S. Z., zlasti onih št. 69, 114, 210 in 212, da obdrži J. S. Z. svoj izredni zbor, na katerem naj razpravlja o taktiki in pridruženju h kakšni socialistični stranki itd., je eksekutiva na svoji seji dne 17. januarja t. l. po daljši vsestranski razpravi prišla do zaključka, da bi bil izreden zbor ob času preganjanja komunističnih elementov, neumesten. Sprejel je pa z ozirom na želje klubov, da se J. S. Z. povrne k socialistični stranki predloge, o katerih bo odločalo članstvo J. S. Z.

Kakor hitro bodo Izjava in predlogi objavljeni in glasovnice razposlane, se odpre v Proletareu diskuzija o zadevi.

Poleg tega je sprejel glavni odbor še nekaj drugih zaključkov, o katerih dobe sodrugi informacije iz zapisnika, ki ga pošlje tajništvo vsem klubom, kakor hitro bo gotov.

Sodrugi! Sedaj ko je vprašanje priključitve k Socialist party na dnevnem redu, je potrebno, da poagitate za pridobivanje novih članov v klube. Mnogo članov je izstopilo iz J. S. Z., ker se niso strinjali, da se Zveza odepi od Socialistične stranke — to je, niso razumeli pravilno stališča, ki ga je zavzemala J. S. Z. v vojni. Če jim je bilo tedaj v resnici do socialistične stranke, imajo sedaj priložnost, da to pokažejo in se vrnejo v J. S. Z., kajti le tedaj, če postanejo njeni člani, bo njih vpliv, da se J. S. Z. vrne vanjo, vpoštevano. Pot temu vprašanju je sedaj odprta. Na delo, sodrugi!

Tajništvo J. S. Z.

LISTU V PODPORO.

Leo Vesel, Chicago, Ill.	\$.50
John Poeh, New York City.	1.10
Martin Osterman, Imperial, Pa.	.35
Mrs. P. Ermene, La Salle, Ill.	.50
Joe Hrovat, Pullman, Ill.	.50
Anton Pue, Cicero, Ill.	.60
Ignac Žlemberger, Glencoe, Ohio.	1.00
Nabrano v krogu vesele družbe v Detroitu.	
Mich. (pošiljatelj S. Bajec)	5.00
Bartol Yerant, Aliquippa, Pa.	.80
Skupaj	\$10.35

ADVERTISEMENT

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 28.
avgusta 1908.Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDREJ VIDRIČ, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVASNIK, 6325 Station St., E. E. Pittsburgh, Pa.

1. nadzornik: SOPHIA BIRK, 606 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 72, East Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. 1, Banonza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštinih, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovljajo: Blas Novak, Union National Bank in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

ZAPISNIK.

LETNA SEJA GLAVNEGA ODBORA S. D. P. Z.
dne 12. in 13. januarja 1920.

Predsednik Ivan Prostor otvori sejo ob 9. uri zjutraj. — Navzoči: Ivan Prostor, Jos. Zorko, Blas Novak, Frank Pavlovčič, Andrej Vidrič, Josip Zele, Zofka Birk in Ivan Grošelj.

Odsotni glavni odborniki so:

Ignac Podvasnik kot novoizvoljeni predsednik nadzornega odbora, Martin Oberžan, Franc Teropčič, Josip Golob ter Dr. Jos. V. Grahek.

Sledi čitanje zapisnika polletne seje gl. odbora od meseca julija l. l. ter se isti sprejme kot čitan.

Sledijo še ne rešene zadeve po zadnjem zapisniku:

Zadeva poneverjenih čekov društva št. 74, ček za vsoto \$54.00 je dotična banka zopet preklicala iz vzroka, da za-

prisežena izjava nima pravilnega imena prizadetega člana; sklene se, da se pošlje banki še eno zapriseženo izjavo s pravilno navedenim imenom. Rešitev zadeve se poveri gl. tajniku in blagajniku.

Zadeva brata Šilc, člana društva št. 85, je rešena s tem da se mu je bolniška podpora izplačala v znesku \$36.00.

Zadeva posmrtnine umrlega br. Urbandič dr. št. 25 še ni rešena. To zadevo ima rešiti sodišče ter določiti, kdo da je postavljeni dedič, ali njegova žena ali njegov brat. Posmrtnina znaša \$500.00.

Zadeva umrlega pasivnega člana Louis Cimpermančič je rešena s tem, da se je posmrtnine izplačalo \$125.00.

Sledi zadeva bivšega glasila "Glas Naroda". Tajnik poroča, da je prejel račun od uprave G. N., iz katerega je razvidno da je za glasilo za 48 dni skoro tolik, kot prejšnje leto za pol leta, dasi ni bilo uradnega iz glavnega urada več priobčenega kot v istem času prejšnje leto. Tajnik je upravi G. N. sporočil, da bo zadeva takoj izravnan, ko hitro uprava G. N. pošlje pravičen račun, nikakor pa ni mogel odobriti pretirani račun za priobčevanje uradnih poročil ter naročnin, ki niso v soglasju s pogodbo med SDPZ, in G. N., katere je v tem slučaju polnomočna, obenem ni organizacija obvezana plačati zaračunano naročnino in glasilo od vsejšega 18. februarja 1919, to je od dneva odpovedi, za katero je bil G. N. 30 dni poprej obveščen.

Glavni odbor sklene, da se izplača G. N. zaostali dolg na podlagi odloka gl. nadzornega odbora, kateri ima določiti v koliko je poslani račun pretiran. Sklep soglasno sprejet.

Tajnik poroča, da so vsi nominirani kandidati za 1. in 2. nadzornika sprejeli kandidaturu, in sicer 10 po številu izmed katerih sta bila z večino glasov izvoljena kot 1. nadzornik br. Ignac Podvasnik in kot 2. nadzornik sestra Zofija Birk, prvi član dr. št. 56, druga od dr. št. 62.

Slede poročila glavnih odbornikov:

Predsednik poroča, da nima posebnih poročil kot to, da je imel precej obširno korespondenco nanašajočo se glede združenja organizacij, in ravno tako tudi z gl. uradom; s sedanjim poslovanjem glavnega urada se popolnoma zadovolji, ker se poslovanje vrši sedaj v najlepšem redu.

Podpredsednik br. Zorko nima posebnih poročil.

Tajnik poroča, da je organizacija v finančnem oziru v pretečenem letu zadovoljivo napredovala, nasprotno pa je število članstva nekoliko padlo, v mladinskem oddelku je bilo nekoliko napredka, finančno stanje mladinskega oddelka je nadvse povoljno. Da smo nekoliko padli v članstvu, je vzrok ta, da se je že mnogo članov izselilo nazaj v staro domovino, ki si po večini niso nabavili potnih listov, iz česar je razvidno da se ne nameravajo vrniti v Združene države. Poslovanje v pretečenem letu je zahtevalo precej veliko dela s tem, da je bilo treba stvari urediti, da se je zamogo uložiti prošnje za poslovnice po ostalih državah, kjer posluje SDPZ. oziroma, kjer je bilo nujno potrebno. Proračun za Insurance Department je dal mnogo sitnosti; končno se je sestavil račun tako dobro, da je glavni urad prejel priznanje od tozadnega državnega nadzornika. Stanje solventnosti organizacije, kakor tudi natančnejše poročilo o stanju članstva ter o umrljivosti vzel kratkega časa in zaposelnosti se ni moglo do sedaj še izgotoviti, ko pa bode računski izvedenec (Aktuar) s svojim delom gotov, potem bo podal natančnejše poročilo članstvu potom zvezinega glasila.

1. pom. tajnik nima posebnih poročil.

2. pom. tajnik (zapisnikar) nima posebnega poročila.

Blagajnik nima posebnega poročila.

Zaupnik poroča o zadevi posmrtnine za umrlim Emil Radoševićem, članom društva št. 69, ki je bil zavarovan za \$500.00. Svota se je izplačala Alien Property Custodian in sicer znesek \$400 na ime Ivan Radošević, to je očetu pokojnega, ki se nahaja v stari domovini. Zaupnik je prejel od Jos. Crnič, kateri trdi da je on pravi dedič, ker ima pa svoto v rokah sedaj vladni zastopnik, se ima prizadeti tam pogajati. Glede obrestnih vlog, ki so naložene v Mestni hranilnici v Ljubljani, poroča, da je isto obvestil glede izplačil teh svot, ker so nekateri mladoletni postali polnoletni. Odgovor je prejel, da so obresti pripisane k vlogam od enem pa, da hranilnici za enkrat ni mogoče denarnih vlog poslati v Ameriko, dokler se razmere nekoliko boljše ne uredi. Zadeva mladoletne Zofije Božič: svota se nahaja za to mladoletno pri Alien Property Custodian; isti je zahteval dvakratno izplačilo, ki pa se mu je dokazalo njegovo pomoto in sedaj je zadeva v redu.

Nadzornica Zofija Birk poroča, da je nadzorni odbor pronašel račune in poslovanje v glavnem uradu v najlepšem redu, prečita polletne izdatke in dohodke iz katerih je razvidno, da je preostanek šestih mesecev čistega \$32,292.92, ter

da je finančno stanje dne 1. januarja 1920 naraslo na \$204.602.26. V tej svoti so uračunjeni nevrnjeni čeki za svoto \$3.552.06 kar znači, da ima SDPZ. v gotovini \$201.050.20, kateri svoti se še prišteje vrednost inventarja v znesku \$3.000, torej skupno \$204.050.20. V mladinskem oddelku se nahaja \$21.285.84, ki je všteta v zgorajšnji svoti. Knjige tajnika in blaginjske se popolnoma vjemajo v dohodkih in ravno tako tudi v izdatkih, kar je dalo precej olajšanja pri pregledovanju knjig.

3. nadzornik br. Grošelj se strinja s poročilom, ob enem poroča, da ni prejel odstoplega 1. nadzornika br. Peterla nikakih listin, to je varščin gl. odbornikov in društvenih uradnikov in da so še vedno v njegovi posesti.

Poročila se vzamejo na znanje.

Tajnik prečita poročilo novoizvoljenega nadzornika br. Ig. Podvasnika. V poročilu omenja, da se ni mogel udeležiti revizije vsled bolezni njegove soproge in vsled zaposlenosti v njegovi trgovini. Temu poročilu sledi širša debata ter se sklene, da ima br. predsednik poizvedeti, v koliko je to poročilo resnično, in v slučaju, da poročilo ne odgovarja resnici, potem se ga kaznuje po pravilih s tem, da se ga nadomesti s kandidatom, ki je imel največ glasov za to mesto.

Tajnik poroča, da je pri reviziji brat Mihael Rok nadomeščal br. Podvasnika.

Tajnik prečita še ostala poročila gl. odbornikov in sicer br. Oberžana in Teropčiča, ki se opravičujeta vsled slabega vremena in oddaljenosti. Ostali gl. odborniki niso poslali nikakega poročila.

Poročila se vzamejo na znanje.

Tajnik poroča, da br. Peternel, kot bivši 1. nadzornik še ni izročil varščin glavnih odbornikov ter da jih še vedno drži v svoji posesti kljub večkratnim opominom od strani predsednika, tajnika in nadzornika Ivana Grošelja, katerega je imel izročiti vse listine tihoče se zveze takoj, ko je prijavil svojo resignacijo. Od tega časa je že poteklo pol leta. Iz tega sklepa gl. odbor, da on nalašč zadržuje omenjene stvari. Predlagano, da se ga izroči American Surety Co., katere naj izposluje od njega ves imetek, ki spada SDPZ., ter da se ga izobči iz SDPZ. radi njegovega zanemarjenja dolžnosti. Predlog podpiran ter sprejet s 5. proti 2. glasovoma.

Sledi opoldanski odmor.

Nadaljevanje seje ob 2. uri popoldan.

Navzoči vsi prejšnji.

Na dnevni red pridejo društvene zadeve:

Dr. štev. 25. — Zadeva članice sestre Terezije Završnik. Ta članica se je v času njene bolezni zdravila po nekem zdravniku, ki je stanoval v Salt Lake City, Utah, ter je ta kraj po poročilu tajnika oddaljen 201 miljo od društvenega sedeža, oziroma od kraja, kjer stanuje omenjena sestra, kar je razvidno, da je to članica zdravila ta zdravnik na distanco ter da bolnice ni videl. Glasom poročil je bil ta zdravnik ustreljen dne 9. junija l. l., a društvo je nakazalo bolniški podporo omenjeni članici do 4. julija, ne da bi bila obiskovana po zdravniku; iz tega je razvidno, da si je imela najeti drugega zdravnika, kateri bi jo imel obiskovati, kakor to določajo pravila. Vsled tega stavi br. Hočevar predlog, da se ta podpora odkloni, podpira br. Zorko, soglasno sprejeto.

Dr. štev. 34. — Zadeva br. Anton Lavrič. Omenjeni je tajnik društva in je poslal nekako prošnjo na glavni urad, v kateri prosi, da bi se mu nakazala bolniška podpora, ki je bil baje bolan. Gl. tajnik mu je odpisal, da ako ima prejeti bolniško podporo, ima poslati bolniške listine v smislu pravil, kakor velja za vse člane. Nato je poslal br. Lavrič dve nakaznici, na katerih si je nakazal skupno \$51.00. Na teh bolniških nakaznicah je podpis društvenega predsednika, mesto bolniškega nadzornika. Iz pojasnila bolniškega nadzornika je razvidno, da se ni sbral Lavrič pri svojem društvu javil bolnim, ter da je bil ves čas zaposlen kot natakter v društveni dvorani; vsled tega ni hotel bolniški nadzornik podpisati nakaznice ter je protestiral proti takemu nakazovanju bolniških podpor, nakar je nakaznice podpisal društveni predsednik. Omenjeno bodi, da je br. Lavrič poslal tudi prošnjo za zvišanje njegove posmrtnine in bolniške podpore v istem času, ko je zahteval bolniško podporo. V prošnji za zvišanje je navedel, da sploh ni bil nikdar bolan. Vrhovni zdravnik ga je za zvišanje zavarovalnine odklonil, nakar je br. Lavrič vrhovnemu zdravniku pisal, da on ni bolan, pač pa da je bolj zdrav kot zdravnik sam.

Iz predloženih listin je razvidno, da je hotel br. Lavrič izsiliti bolniško podporo s pomočjo društvenega predsednika br. Omeja in obenem tudi zvišati zavarovalnino na podlagi nepravilnih izpovedb. Br. Hočevar stavi predlog, da glavni odbor odstavi br. Fr. Omeja kot društvenega predsednika in br. Ant. Lavriča kot društvenega tajnika, ter obvesti društvo

da ima takoj izvoliti druga dva člana na njih mesta. Predlog podpira Vidrih in je soglasno sprejet.

Dr. štev. 41. — Tajnik tega društva br. Frank Alešnik je poslal gl. uradu nekakšen protest, v katerem navaja, da društvo protestira proti gl. uradu, ker isti baje samovoljno razpišuje preveč naklad, s katerimi si potem glavni odborniki polnijo svoje žepe. Br. tajnik prečita kopijo odgovora na ta "protest", v katerem pojasnjuje br. Alešniku, čemu se je naklada razpisavala. Br. Pavlovič stavi predlog, da se radi že več takih obdolžitev br. Alešnika suspendira za en mesec. Podpira br. Hočevar. Soglasno sprejeto.

(Opomba.—Glavni in nadzorni odbor želi, da taki vročerkvneži pazno pregledajo celoletni račun, ki bo priobčen v glasilu Proletarec, ter naj se prepričajo koliko je resnice na tem, da je denar romal v žepe glavnih odbornikov.)

Dr. štev. 59. — Zadeva br. Frank Bregar: Ta član se pritožuje, da je bil prikrajšan na bolniški podpori za svoto \$10; prijavil se je bolnim dne 16. aprila terse javil zdravim 1. maja, ter mu je društvo na seji tudi za ta čas podporo odobrilo. Društveni tajnik pa mu je pomotoma ali pa namenoma vpisal datum javljenja bolnim z dne 21. aprila, torej pet dni prej. Iz listin je razvidno, da je član v resnici prikrajšan za 5 dni, kar znese po \$2 dnevno skupaj \$10 ter se sklene, da se mu ta vsota naknadno nakaze. Ker je gl. odboru že dalj časa znano, da je pri društvu nekaj strankarstva, apelira na društvo, da vedno rešuje društvene zadeve članov nepristransko in za vse enakovrno po pravilih.

Dr. štev. 60. — Zadeva umrlega Fr. Kosmača: Ta član je zblaznel ter je bil več časa v blaznici. Vsled zdravniške izjave, da je neozdravljiv, se je za njega izplačala odpravnina, katero se je skupno z bolniško podporo oddala zaupniku, ki je isto naložil na obresti. Sedaj se tega denarja nahaja z obrestmi vred \$353.85 na njegovo ime. Sklene se, kadar se prijavi postavni njegovi dediči, da se jim ta svota izplača.

Dr. štev. 82. — Zadeva umrle Katarine Polanšek: omenjena je umrla ter je bila posmrtnina že izplačana njenemu možu, mož pokojne pa zahteva poleg posmrtnine še operacijske stroške, ker je pa bolnica umrla, se v takih slučajih operacijski stroški ne plačujejo, ampak se izplača samo posmrtnina.

Dr. štev. 119. — Zadeva br. Jakob Štrukelj: Ta član je že več časa bolehal ter tako prejel že veliko bolniške podpore, kasneje se je pa podvrnil operaciji in sedaj zahteva, da se mu plačajo operacijski stroški; sklene se, da se mu operacijski stroški izplačajo.

Dr. štev. 122. — Zadeva br. Andreja Zidar: Temu je bila bolniška podpora ustavljena, ker ni bil zadostno od njegovega zdravnika obiskovan; omenjeni se pritožuje v pismu, češ, da je zakrivil zdravnik, ker ga ni dovolj obiskoval. Zadevo se prepusti gl. tajniku, da jo reši kot predpisujejo pravila v takih slučajih.

Dr. štev. 141. — Zadeva br. Bartol Eržen: Ta član je zbolel na umobolnosti meseca julija l. l.; ker je pa oddaljen od društva, ni društvo dobilo dolgo časa nobenega obvestila, da je ta član zbolel. Šele v poznejšem času je bilo društvo obveščeno, da je bil ta član poslan v norišnico. Gl. tajnik je pisal za podrobnejša pojasnila, katere je prejel od društvenega tajnika, da je dotični član samaki ter da nima nikakih sorodnikov v tej deželi. Zadevo se prepusti gl. tajniku v pravilno rešitev.

Dr. štev. 145. — Zadeva Ivane Belaich: Ta članica je bila sprejeta v SDPZ. dne 6. aprila 1919, in zbolela pa je že 21. avgusta 1919. Na njeni prošnji za pristop je navedla, da ni bila še nikdar bolna. Bolniški nadzornik društva pa trdi, da je ta članica pristopila v društvo bolna in sicer holehala je že od zadnjega poroda. Vsled nejasnosti jo gl. tajnik zahteval, da jo da društvo na zvezine stroške še enkrat zdravniško preiskati, kar je društvo tudi storilo. Zdravnik, ki jo je preiskal, je navedel v izjavi da je njeno bolezen povzročilo naporno delo, ter priporoča da se podvrže operaciji. Vrhovni zdravnik odklanja vsako izplačitev bolniške podpore predno se ne dobi zapriseženo zdravniško izjavo, kako da je bilo z boleznijo še pred vstopom v SDPZ.

Glavni odbor smatra po podanih izjavah za dovoljno evindenco, da je članica vstopila v Zvezo s to boleznijo, katero je zamolčala pri preiskovalnem zdravniku, vsled tega jo gl. odbor iz zveze izobči na podlagi tozadevnih pravil.

Dr. štev. 151. — Zadeva Anton Šajn: Glavni urad je prejel poročilo, da je bil ta član pred vstopom v SDPZ. obstrljen, vsled česar je zelo podvržen boleznim. Ta član je tudi zamolčal pri preiskovalnem zdravniku ta slučaj vedoma, vsled tega je kršil pravila in glavni odbor ga vsled tega izobči iz organizacije. Sprejeto soglasno.

Siede nova opravila.

Tajnik prečita rezultat splošnega glasovanja za inicijativno društva štev. 68 ter je glasovalo članstvo sledeče.

Za predloga je glasovalo 1622 članov in članice, proti pa 995 članov in članice.

Glasom pravil sta bila predloga sprejeta z večino glasov. Izid splošnega glasovanja za mesto prihodnje konvencije je sledeč:

Greensburg, Pa., 388 glasov, Johnstown, Pa., 1154 glasov, Cleveland, Ohio, 1253 glasov.

Ker nima nobeno mesto absolutne večine, gresta še enkrat v ožjosplošno volitev mesta Cleveland in Johnstown.

Splošno glasovanje se vrši od 1. februarja do 15. marca 1920, poznejše glasovanje bodo neveljavne.

Predsednik zaključil sejo ob 6. uri zvečer.

Nadaljevanje seje dne 13. januarja 1920 ob 8. uri zjutraj

Navzoči vsi prejšnji.

Nadaljevanje glede konvencije:

Sklene se, da se ob enem vključi v glasovnice za mesto prihodnje konvencije tudi volitev delegatov za prihodnjo konvencijo.

Tajnik poroča, da sodeč po glasovnicah za združenje, v kolikor jih je do sedaj dospelo v glavni urad, je nad tri četrtine članov, ki so se udeležili glasovanja, glasovalo za združenje, kar daje upanje, da bo glasovanje za združenje povsem dobro izpadlo v prilog združenja. Ker glasovanje še ni končano, ne more dati sedaj še nikakih definitivnih podatkov.

Sledi razmotrivanje glede seje združevalnega odbora, ki se ima vršiti po odglasovanju članstva vseh prizadetih organizacij. Ker pa ni še nikakih podatkov, kedaj da bodo vse organizacije odglasovale in kako bo glasovanje pri ostalih organizacijah izpadlo, se sklene ravnati po nasvetu združevalnega odbora, ki je v delu, da se zadeva čim preje reši, da se združitev uresniči, nakar naj se skliče skupna konvencija, katera bo uredila vse potrebno v prid skupnega poslovanja. Ako se bo videlo, da bi se združitev mogla izvesti v bližnji bodočnosti, bi konvencija SDPZ. sploh izostala; na ta način bi se prihranilo nekaj tisočakov.

Tajnik poroča, da se je v par državah, v katerih je bilo najnujno potrebno, dovoljno rešilo za preskrob poslovnice. Država Minnesota pa nam je licenco odrekla, nakar se je ponovno podvzelo korake ter je upati, da se bo stvar sedaj dovoljno rešila.

Tajnik poroča, da se je preuredil mladinski oddelek po starostni lestvici; k temu so nas prisilile razmere, ker brez te preuredbe bi ne bili mogli izposlovati v nekaterih državah pravice poslovanja.

Brat Zorko želi, da bi se približilo število članov in članice razdeljene po razredih in oddelkih. Tajnik mu pojasni, da se bo to takoj zgodilo, kakor hitro bo aktuar s tozadevnim računom gotov.

Tajnik poroča o tožki državnega pravdnika (Attorney General) države Pennsylvanije, kateri si je vzel na piko našo organizacijo, katera se mu zdi preveč radikalna, ker ima pravila ki določajo, da se izbriše stavkokaze. Poroča, da ta korak državnega pravdnika je le nekakšen poizkus na naprednejše organizacije, in ako bi se mu posrečila njegova nakana, da bi bil charter organizaciji vzet, potem bi ista usoda doletela tudi vse druge organizacije, ki imajo slična pravila. Nadalje poroča, da se je najelo v Harrisburgu odvetnika, kateri bo zastopal organizacijo pri sodnijski razpravi, ter da se je sestavil odgovor na obožbo državnemu pravdniku, v kateri se je navedlo, da stavkokazi opravljajo ponajveč delo, v katerem sploh niso izučeni in iz česar sledi, da se nešteto krat pripetijo nesreče med istimi radi njih neizkušenosti, radi česar organizacija ne more nositi odgovornosti, ter je primorana varovati svoj imetek, da se ubrani velikih izdatkov, česar bi povzročilo da bi bilo članstvo obremenjeno z nakladami, da zopet izravna take izgube. Tajnik omenja, da je upati, da ne bo stvar prišla niti do sodnijske razprave ter da bo tožba prej ustavljena.

Zvezin odvetnik želi, da glavni odbor napravi kak zaključek za nadaljno postopanje glede te obožbe. Sklene se, da se pooblasti gl. predsednika in tajnika, katera naj imata polno moč stvar rešiti na najboljši način sporazumno z zveznim advokatom.

Razno:

Br. Prostor poroča o zadevi izplačane posmrtnine po umrlem Fr. Tomažiču, članu društva štev. 41. Ta posmrtnina v znesku \$150 se je izplačala br. Alešniku, društvenemu tajniku, na katerega je imel pokojni Tomažič napravljeno oporoko. Za to vsoto pa sedaj toži neka druga stranka in trdi, da ta vsota pripada njej, ker je pokojni pred smrtjo oporoko preuredil. Na podlagi že več poslanih poročil tikajoče se te

zadeve, se je nova oporoka zavrgla, ter se posmrtnina izplačala br. Alešniku, kateri je imel po naročilu umrlega za njega plačati eventualne neporavnane pogrebne stroške. Br. Prostor omenja, da je bil pozvan k odvetniku, ki zastopa to afero ter mu je celo zadevo raztolmačil, nakar je odvetnik po danih poročilih smatral, da se ta zadeva tiče samo strank, ne pa organizacije. Poročilo se vzame na znanje.

Tajnik želi, da bi glavni odbor dovolil naročiti liste, kateri so glasila slovenskih podpornih organizacij, za glavni urad. Poroča, da do sedaj je vedno on zdrževal te izdatke iz lastnega žepa, listi so potrebni radi tega, ker je v njih velike razprav od posameznih organizacij, tičejočih se združitve in drugega poslovanja, o katerih je zelo koristno, da je gl. urad obveščen. Brat Zele stavi predlog, da se naroči sledeče liste: Glas Naroda, Glas Svobode, Prosveto ter Glasilo K. S. K. J. Podpira br. Grošelj. Sprejeto.

Tajnik poroča, da se je s poslovanjem z Title Trust and Guarantee Co. prenehalo, ter se je isto nadomestilo z Union National Bank, ravno tako se je na tej banki odpovedala obrestna vloga ter se bo ista naložila na boljše obresti drugam.

Sledi opoldanski odmor.

Nadaljevanje seje ob 2. popoldan.

Tajnik poroča, da je SDPZ. plačala preostanek računa tiskarne Enakopravnosti za tiskanje zapisnika konference združevalnega odbora ter da je to svoto porazdeliti sorazmerno med vse prizadete organizacije, katere so bile zastopane na konferenci. Svota znaša \$115.72.

Poročilo se vzame na znanje.

Br. Grošelj poroča, da je nadzorni odbor pregledal knjige in bančne vloge ter pripisane obresti mladoletnih otrok, ki so v oskrbi pomožnega blagajnika SDPZ. br. Hochevarja, ter poroč, da se vloge in obresti popolnoma vjemajo. Skupnih vlog s pripisanimi obrestmi na raznih bankah je \$3,182.78, ter pri Alien Property Custodian \$3,775.52 in v Mestni Hranilnici Ljubljanski so tri vloge s pripisanimi obrestmi skupaj 2449 kron in 77 vinarjev.

Poročilo se vzame na znanje.

Ker je dnevni red izčrpan, se na predlog br. Zerkota zaključil sejo ob 4. popoldan.

John Prostor, predsednik

Andrej Vidrich, zapisnikar.

Dawson, N. Mex. — Članstvu društva Planinski Raj, št. 8, SDPZ. naznanjam, da sem pustil tajništvo in je na moje mesto izvoljen brat John Krivec. Člani naj se v društvenih zadevah v bodoče obračajo nanj. Društvu želim mnogo uspeha v tem letu. — Frank Kosernik.

Vse države razun Amerike so podpisale mir z Nemčijo. Zapisano in podpisano. Na svetu so pa kljub temu še ljudje, ki niso dovolj prepričani o miru.

V Angliji se kaže vedno več nezadovoljnosti z Ameriko. Vzrokom te antipatije se dajejo različna imena. Za vsemi pa tiče gospodarski interesi. Protiameriških glasov je v Angliji od dne do dne več. In vsi se še niso niti oglasili... Italijansko časopisje napada Anglijo, Francijo in Ameriko, češ da ne cenijo dovolj "velikih žrtev", ki jih je baje Italija doprinesla v vojni... Poroča se, da pošiljajo Japonci orožje v Mehiko in da spremlja ta transport japonska bojna ladja... Korejci se bojuje z Japonci in so jih ob priliki porazili.

To je le nekoliko zgledov, in lahko bi jih bilo pomnožiti. O homatijah izven zavezniških krogov niti ne govorimo. Kje je tisti trajni in utrjeni mir, ki ga je hotela pariška konferenca ustanoviti? In kje je tista visoka instance, ki bi mogla preprečiti poostreitev teh in podobnih nasprotij do odprtega spora?... O sposobnosti konferenčnikov za veliko delo, ki naj bi ga bili izvršili, se lahko dvomi.

Iz založbe Socijalne Matice v Ljubljani smo te dni prejeli nekaj zvezkov socialistične revije "DEMOKRACIJA" in druge brošure, ki jih priporočamo v naročitev.

SEZNAM IN CENE

Peter Bezruč: "Šleske pesmi", iz češčine prevel Fran Albrecht.....	\$.75
Dr. Oto Bauer: "Pot k socializmu", priredil Filip Uratnik.....	.30
Alojzija Štebi: "Demokratizem in ženstvo".....	.20
"Pogled v novi svet".....	.15
"Demokracija" (socialistična revija) 1—3 zvezek.....	.25
"Demokracija" " " 4—7 zvezek.....	.25
"Demokracija" " " 8—12 zvezek.....	.50
Nadalje priporočamo v naročitev:	
Etbin Kristan: "Svetovna vojna in odgovornost socializma".....	.80
Etbin Kristan: "V novo deželo".....	.30
"Katoliška cerkev in odgovornost socializma".....	.20

—Ako še niste, pošljite naročilo takoj za—

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR 1920

— STANE 65c —

V zalogi imamo še nekaj iztisov koledarja letnika 1919. Če ste ljubitelji dobrega povestnega gradiva, ga naročite.

Naročilom priložite money order, gotovino, ali poštne znamke.

Naslov: **PROLETAREC** 3639 W. 26th St.
CHICAGO, ILL.

Ali ste že prečitali oglas na drugem mestu v tem listu, kjer so označene publikacije, katere smo pred nekaj dnevi prejeli iz stare domovine. Naročite jih, dokler nam ne poidejo.

Sodrug, vzemi si za nalogo pridobiti Proletarcu vsaj enega novega naročnika. Razširimo list, ki je edino glasilo slovenskega socialističnega delavstva, organizirana v J. S. Z.

Ako vaš prijatelj še ni naročil Ameriškega družinskega koledarja za leto 1920, ga opozorite, naj to takoj stori.

Ne prezrite oglasa: "Izšla je nova knjiga", ki se nahaja na drugem mestu v tej izdaji.

Izmed vseh vzrokov narodnega sovražstva je nevednost največji.
—H. Th. Buckle.

NOVOST!

PRAVI VREMENSKI PROROK.

SAMO \$2.25

To je barometer v obliki male hiše švicarskega sloga, ki vam pove vremensko stanje za 24 ur naprej. To ni igrača, ampak znanstveno konstruiran instrument in deluje avtomatično pod pritiskom zraka. Ta mala hišica ima 4 okna, dva na pročelju in dva ob straneh. Ima tudi dvojne vrat skozi katere prihajajo številke naznajoč vremenske spremembe. Med vratmi je barometer, ki vam prikazuje stanje temperature. Na levi strani nad vratmi hišice je kukavica in na vrhu pročelja hiše je dekoracija z jelenovo glavo. Z eno besedo, to je krasen izdelek, interesanten za vsako hišo. Natančne instrukcije pošljemo z vsakim naročilom.

NE POŠILJAJTE DENARJA NAPREJ. Izrežite ta oglas in ga pošljite zaeno s 25c za pošiljalne stroške na spodnji naslov. \$2.25 boste plačali potem, ko prejmete ta predmet. Pišite takoj, dokler zaloga ne poide.

NOVOST!

VARIETY SALES COMPANY,

Dept. 469 E.

1136 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.

Severova zdravila vzdržujejo
zdravje v družinah.

Kašelj

je znan kot eden najbolj znanih
znakov, ki spremlja prehlad, gripo
in kadarkoli so prizadete celi sap-
nika. Zato potrebujete zdravilo,
ki bo olajšalo vnetje in na ta način
ustavilo vznemirjenje ter kašelj.
Nobeno zdravilo ni boljše, kakor

Severa's Balsam for Lungs

(Severov Balsam za pljuča), ki je
dobro poznan iz leta 1881, kot
všečno zdravilo za zdravljenje
prehlada, hripavosti in kašlja, zla-
sti če izhaja iz vnetja sapnih cev,
krčnih napadov in influence. Cena
25c in 1c davka, ali 50c in 2c dav-
ka, v vseh lekarnah.

Severov aizenah za Slovence za leto
1920 zastoplj. Vprašajte zanj svo-
jega lekarnika.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

John Plhak & Co.

1151-1153 W. 18th Street

Chicago,
ILLINOIS.

Modna trgo-
vina. Velika
zaloga moš-
kih, ženskih
in otroških
oblek, izde-
lanih po
najmoder-
nejšem kro-
ju. Cene niz-
ke.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni
in ranoceelnik.

Zdravniška preiskava brezplačna — pla-
čati je le zdravlilo. 1924 Blue Island
Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 po-
pol.; od 7 do 9 zvečer. Isten Chicago
živeti bolniki naj pišejo slovensko.

SLOVENCI

pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI POD- PORNI JEDNOTI

Naročite si dnevnik "Prosveta".
List stane za celo leto \$4.00,
pol leta pa \$2.00.

Vstanavljajte nova društva. De-
set članov(ice) je treba za novo
društvo. Naslov za list in za taj-
ništvo je: 2657 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega soc. kluba se
vrše vsak drugi in četrti petek v
mesecu v "Ilirija dvorani", 310—
1st Ave. Ker so vedno važne stva-
ri na dnevnem redu, zato Vas ve-
že dolžnost, da pridete vsi na se-
jo. Pripeljite s sabo tovariše, ki
se zanimajo za razredni boj in še
niso v organizaciji.

Ant. Jeraž, tajnik,
495 Park Str.

Kadar...

Kadar mislite na potovanje v
stari kraj;

kadar želite poslati svojim sta-
rokrajskim sorodnikom, prijate-
ljem ali znancem denar,

ali kadar imate kak drug posel
s starim krajem,

obrnite se na

Leo Zakrajšek-a

70-9th Ave.

NEW YORK, N. Y.

Povej tvojemu prijatelju, da je
v njegovo lastno korist, ako po-
stane čitatelj in naročnik Prole-
tarca.

Mi pošiljamo denar v vse kraje Slovenije,

Hrvatske,
Srbije,
Dalmacije,
in

druge dele
Jugoslavije.

Vse denarne pošiljkatve garantiramo.

American State Bank

1825-1827 Blue Island Avenue,
CHICAGO, ILL.

J. F. Štepinja, pred.

A. J. Krasa, blagajnik.